

Sextum Preceptum

quedā passiones. Tertius ē q̄
 proueit ex cordis lascīua seu
 ex inordiata delectacōne. Et si
 tūc hō delectatur ī creaturā p̄t se
 tibi constituitur vltim⁹ finis ho
 minis. sic dictū fuit supra p̄ce
 pto p̄mo. ca. v. b. tūc ē mōrle
 p̄ccm. Similiter si mōrse dele
 ctacōis cōsensū h̄z ī actu p̄ccī
 mōrle ut dicit ī penultio p̄
 cepto. Si si op̄lac; delibeāte
 ī cogitacōib; . vrb; vel opib; .
 que alias sunt mortalia p̄ccā.
 de isto risu dicit x̄ps luc. vi. Ve
wobis q̄ nūc ridetis. q̄ flebitis
Ve aut dicit p̄ccm mōrle. Si
 aut ex surrep̄cōe quis rideret
 vel sine cōsensu ī mortale. h̄z tm̄
 ex quadā leuitate aī: vī ale h̄ei
 poss; Sic 3ara. gen. xviii. de p̄
 cōri risu qui ē peccatū mortale
 super illo luc. vi. Ve vobis q̄
 nunc ridetis dicit exposito res
 cōmunit. q̄ ridetis sc; p̄ ineptā
 leticiā ad p̄ccm mortale decli
 nantē. fm illud p̄. ij. Qui letā
 tur cū malefecerit. et exultāt ī
 reb; pessimis. Ordine ergo cō
 traio faciam⁹. mō lugēdo ut cō
 solemur. Nā ī malis p̄. xiiij.
 risus dolore miscēbitur et extre
 ma gaudij luct⁹ occupat. S;
 ī deuotis Math. v. beati q̄ fle
 tis quomā ridebitis. Et p̄s. ait
Eūtes ibāt et flebāt mittentes
 semina sua. vniētes aut vniēt
 cū exul et luc. xxiiij. nōne sic

Capitulum Primum

oportuit pati x̄pm et ita intrare
 ī gloriā suam. Amen

Sequitur vi. p̄ceptū. Cap. p̄mū

Nunc de vi. p̄cepto
 occurrit dicend⁹. q̄
 s; non mechabeis
 Mechia aut p̄p̄e s;
 adulteriū viri. Adulteriū v
 ro ē ois inordinatus ocubit⁹
 maris et feie. q̄ cōiugalis thoz⁹
 violatur. In hoc ergo sexto mā
 dato dñs volēs phibere omnē
 inordinatū ocubitū nō dixit ge
 neralit. nō adulterab; h̄z sp̄alit
 nō mechabeis. Est ei p̄p̄ie me
 chia adulteriū viri. Qd de⁹ po
 suit p̄t duo. Primo ad signifi
 cādū qd adulteriū viri. a alē ei⁹
 illicitus ocubit⁹ ē p̄mo a p̄nci
 palit phibit⁹ tāq̄ illd qd de
 p̄ se ē maius p̄ccm q̄ mulieris
 adulteriū vel fornicacō. vir ei
 fm Aug⁹. de adulterinis cōiu
 gijs est fortior ad resistendū
 cōcupiscētie: hab; ratnem ma
 iorē. a mulier est sibi ad regē
 dū cōmissa. Ideo peccat directe
 a p̄ se graui⁹ fornicacō q̄ mu
 lier. lic; vtrūq; sit mōrle vic;
 viri et feie fornicacō. Dicit aut
 notāter directe a p̄ se. q̄ p̄ ac
 cidēs illicita mulieris fornicatio
 a maxie adulteriū fit ḡuior p̄
 ter ea q̄ nata sūt ex ea sequit p̄
 lis occasio. impedicō cōceptus

ex hereditate filiorum legitimo
 rō geneis ignobilitate. p
 rā aboz suū et cetera hmoi p
 pter que in maledictione relin
 quit memoriā ei? et de decus il
 li? nō delebitur. ecc. xxij. **S**
 cūdo dixit In spāli nō mecha
 bris. Ad excludendum hūane
 puerfitatis opinionē. qua vi
 ri nōnūq̄ putāt nō indecēs vlt
 tur p̄ si fornicentur. ymo de
 incōtinētia gloriātur et p op
 positum mulierē vult infamē
 psequuntur. Vñ aug⁹. de decē
 cordis dicit. Ad hoc dilapsa
 est hūana p̄rūfitas ut vir ha
 beatur qui vict⁹ est a libidie
 et non habeatur p̄ viro q̄ est
 b libidinis victor. **H**oc ergo
 mādato. non mechabris s̄m
 Aug⁹. **E**xo. xx. phibetur etiā
 ois illicit⁹ concubitus et etiā om
 nis genitaliū mēbroz. siue fiat
 per concubitus siue illicitus
 et inordinatus siue etiā in natu
 ralis vsus vel cōtactus qui fit
 ad p̄curacōez libidinis et cā ex
 piende vnere delectacōis. **E**t
 hoc etiā luxurie vicō tria p̄ci
 palit̄ iam sūt vidēda. **P**rimo
 q̄ detestabile illud vitium fit.
Scdo de remedijs cōtra luxu
 riam **T**ercō de falsis excusacōi
 b⁹ quoz dā dicentū se nō pos
 se cōtinere. **Q**ntum ad pri
 mum notādū q̄ hoc vitū i se
 est abominabile p̄pter q̄ncq̄

est enim nociuū q̄ntupliciter
 Et est p̄t̄ triplices ei? effcūs
 miserabile. Ab hominabile ē p̄
 mo. q̄ est anxiatiuū et p̄niam
 inducēs **I**ero. **A**ppetitus forni
 cationis anxietas est. **S**ocietas
 vero p̄nia. Vñ p̄cedētia sunt
 anxietates m̄ste q̄s dñs sp̄mas
 vocat **O**see. ij. di. **S**epiā viā
 tuā sp̄mis. **S**p̄me sūt vigilie
 timores. exp̄se et sollicitudines
Scdo ē erubescibile vitium
 Vñ **J**ob. xxij. oculus adulteri
 obfuit caligine. illud natura
 p̄clamat et seneca cōn̄ dyoge
 nē. q̄ canin⁹ dicitur ut **A**ug⁹.
 dicit in de ciui. dei. **T**ercō est fe
 tidum. **D**ñ **J**oh̄. xl. i. **I**umenta
 cōputruerūt in stercozib⁹ suis
 vbi s̄m **g**reg. **S**tere⁹ luxuria
 et oputrescere est mori. nā eti
 am ad h̄ram dicit **W**ilh. de vi
 tijs. viri sp̄uales fetozē huius
 p̄cā interdū sentiunt. ut scola
 ris q̄ p̄ntia; scortū in sua domo
 sentiebat p̄ fetozē. **E**t archidia
 conus q̄dā in suo sentiebat q̄n
 fornicatus fuerat **Q**uarto est
 fedū seu maculosū. **V**nde sup
 illud. i. **C**or. vi. **O**mn̄e peccatū
 q̄d cūq̄ fecerit homo. extra cor
 p⁹ est. q̄ aut fornicatur in cor
 p⁹ suū peccat dicit. **g**lō. **C**etra
 p̄cā tm̄ aiaz maculat. fornicā
 cio v̄ro non tm̄ animā sed et
 corpus stainat. et **S**eneca in
 voluptate nihil est maḡficū

Sextum**Preceptū**

nisi qđ naturā deo primā dece-
at. qđ mēbroz vilū ac turpiū
ministerio vehemēs delectatio
exitū sedat. **Quinto** est infame.
Vñ eccl̄. xlvij. Inclinaſti femo-
ra tua mulieibz; a poſtea macu-
lā dedisti in gloria tua. **Est** igz
luxurioſus iā qđā infern⁹ hñ
ignē cōcupie fetozem immūdi-
cie. a vermē cōſcientie. **De**
cūdo luxuria est qñqz generi-
b⁹ nociua vel displicibilis **Pri-**
mo deo: cui⁹ tēplū violat⁹ pol-
luit. **Vñ. i. Cor. iij. a. vi.** nesci-
tis qđ tēplū dī estis vobis. a spū
domini habitat in vobis. **Si** qđ
aut tēplū dei violauit displicet
illū de⁹. **Et sequitur** Empti
estis p̄cō magno. glorificate⁹
portate dū in corpe v̄ro. **Sup**
quo vltimo v̄ro dic̄ glō. **Si**
non parcis tibi p̄tē te. vel p̄ce
tibi p̄tē dū. qui sibi facit te do-
mū. **Secūdo** displicet angelis
omnibz; qđ homo relicta spūa
li natura. p̄tē iumentāz; sociat
sibi a eidē se copulat. vñ de i vi-
taspm̄. **Angel⁹** ad aspectū for-
nicatois nares obturauit non
aut ad fetozē cadaueis. displicet
aut valde p̄p̄o angelo qđ h̄m
ps. **Angelis** suis de⁹ mādauit
de te ut euf. te multum ei displicet;
inueni. cui t̄diss̄ in custo-
diā rex filiā suam. si custodis
negligentia violaretur. **Dicit**
ergo **Bern.** In quouis angu-

Capitulū**Primum**

lo. **In** quouis diuisorio reuerē-
tiā exhibe angelo tuo. ⁊ ne au-
deas illo p̄ſente. qđ me vidēte
nō audēs. **Tercō** luxuria in
iniatur multū p̄rio. qđ rapit ei
nō sua. s; seipm̄. **Ido** p̄. vi. nō
grādis ē culpa cū qđ furat⁹ fu-
eit. furatur ei ut eſuriētē impleat
aiā; depl̄x̄sus qđ reddet septu-
plū. **Qui** aut adult⁹ ē p̄tē cordis
in opiā p̄det aiā; suā. **Inops** ei
ē adult⁹ corde. qđ inſipies carēs
dei sapia. **Inops** ec̄. qđ nulli fidē
suat alteri ut p̄tē i dauid. ij. **Re-**
.xij. **Qui** fidelē mlitē p̄curauit
occidi fact⁹ adulter. **Rito** no-
cz luxuria p̄prio subiecto in re-
bz; ut p̄tē luc̄. xv. in filio prodi-
go. qui cōsumpsit luxuria oēz
ſbſtātiā suā. nocz in corpe. qđ
ſeneſcere fac̄. vitā adimit. vires
eneruat. **Ido** interdū ec̄. multi
p̄pter v̄m⁹ luxuriā interficiun-
tur ut p̄tē de ſp̄ch̄ filio. emoz
gen̄. xxiiij. nocz etia; in fama
Vnde gen̄. penultimo. **Ruben**
propter luxuriā. per iacob p̄ua-
tus est primogemitura. **Ruben**
inquit primogemitus me⁹. **Et**
poſt prior in domis. maior i im-
perio ſupp̄ eſſe debueras. **Bed**
ſeq̄tur. non creſcas. **Quinto** luxu-
ria est displicibilis. **Quia** valde
placet dyabolo. ut p̄tē in demo-
nibus incubis a ſuccubis. **Dñ**
Job. quadrage. legitur. **whe-**
moth i locis humidis dormit

nam in luxurie peccō demon sp
 bimos hoies luctur. a emit p
 vilissio precō fede a momēta
 nee delectacōis. **Tercō** luxuria
 ē abhominabil' ppter triplices
 eius effect9. **Prim9** ē qz luxu
 ria est multū efficac' ad capiē
 dū hoies; **Vñ numeri. xxiiij.** ba
 laam eā elegit. ad vincendū
 israhel. quē alias vincere neq̄
 uit. sapientissimos cecavit ut
 salomonē a dauid **Fortissio9**
 dicit ut samphonē. **Secūd9**
 ē qz luxuria ē potēs ad retinen
 dum in malo. **Vnde pū. xxiiij.**
 fouea profunda os aliene simi
 lis vulue. cui iratus est dñs in
 cidet in eā. **Qui enim hoc vicō**
 labrat vix pōt capere ea q̄ dei
 sunt. **i. cor. ij.** **Alis homo nō**
capit ea q̄ sūt dei. Et dan. xiiij.
In semb9 de quab9 dicitur de
clinauerūt oculos suos ut nō
viderent celū nec recordaren
tur iudicōz iustoz. vnde a q̄
vxorē duxit. non se excusauit
cū ali9 se excusaret de vniēdo
ad cōuinū ut patz luc. xiiij.
Terci9 effect9 ē qz durissime
fuituti subicit. Animā eni no
bilissimam facit seruiē corpori
a ei9 turpissimo mēbro totū
corp9 hie hominē facit seruire
mulieri. Vñ tuli9 Ego nullū
libez dico cui muliez impat. le
ges impōit. vcat vniendū
est. abicit atūdū est. hūc er

go nō modo seruū. s; nequissi
 mum suū iudico. **Malitia** f
 etiaz hui9 vicij pt; ex septem
 filiab; q̄s enumeāt gre9. xxxi.
 mōz. que sunt cecitas mentis
In cōfidacō. p̄cipitacō. amor
fui. odiū dei. affectus p̄ntis se
culi. hozz or a desperacō futuri.
quaz pprietates ostēdit scūs
tho. 2. 2. q. Chij. di. Quādo infē
riores potentie vlxmēter affi
tūtur ad obiecta sua: osequē9
est qz supiores vires deordmē
tur a impediātur i suis actib;
p vitū aut luxurie appetitus i
ferior sc; occupabilis vlxmē
ter intēdit obiecto suo. sc; de
lectabili ppter vlxmētia de
lectacōis. a ideo consequēs ē
qz p luxuriā maxime supiores
vires deordmentur. sc; racō a
volūtas. Sūt aut racōis qua
tuoz act9 Prim9 qdē simplex
intelligētia. que cōprehendit
aliquē finem ut bonū. Et hic
act9 impeditur p luxuriā fm
illō dan. xiiij. Spties de cepit
te a cōcupiscētia sbuertit cor
tuū. Et q̄ tum ad hoc. ponitur
cecitas mentis. Secūs actus
est cōsiliū de hijs que sūt agē
da ppter finē. a hic etiā impe
ditur p occupiscētia luxurie. Et
q̄tū ad hoc ponitur p̄cipita
cō que impoztat sbtractionē;
consiliij. Terti9 est iudiciū de
agēdis Vñ dan. xiiij. Vnes

Sextum**Præceptum**

auerterunt sensum suum ut non re-
cordarentur iudiciorum iustorum
Et quantum ad hoc ponitur in consi-
deratione. **Q**uartus est præceptum ratio-
nis de agendis quod etiam impe-
ditur per luxuriam. ne exequatur quod
decreuit esse faciendum. **E**x parte au-
tem voluntatis consideratur duplex
actus inordinatus. quorum unus est
appetitus finis. **E**t quantum ad hoc
ponitur. **A**mor sui quantum scilicet ad
delectationem quam inordinate appe-
tit. **E**t per oppositum odium dei in
quantum deus prohibet delectationem
occupatam. **A**lius est autem appetitus
corum qui sunt ad finem. et quantum ad
hoc ponitur affectus presentis seculi
in quantum scilicet in eo vult frui volup-
tate. **E**t per oppositum ponitur de-
siderium futuri seculi. **Q**uia dum mi-
nis detinetur carnalibus delecta-
tionibus non curat pervenire ad spiri-
tales sed eas fastidit. **Q**uo ad se-
cundum principium non dicitur quod contra luxuri-
am septem sunt remedia. **N**am cum luxu-
ria sit ignis quodammodo ollam semiali-
um vasorum calefaciens: oportet ut
quodammodo aqua frigida in ignem pici-
at. et ligna subtrahat vel ollam ab
igne semoveat. **V**erum primum reme-
dium est contra luxuriam ut ad aquam re-
currat frigida ad laqueum. se in frigi-
dando vel lacrimis se riget. vel ali-
qua aqua tribulationis sibi intē-
tet ut disciplinam bonam quodammodo sibi
det vel flagellet se fortiter. vel ca-
pillis se trahat barbam vel caput

Capitulum**Primum**

vel tribulationem inferni vel aliter
saltem per imaginem. **I**tem **Eccl. xi.**
Malicia vinum hunc oblivione
facit. luxurie multe. **S**ic in vitali
periculum. per quam mulierem hospitas
temptabatur. candela accensa omnes
digitos obussit. dicens. **S**i hunc
ignem sufferre nequis: quomodo sustie-
res infernale. **V**erum non mirum si quod
dam autem domus luxurie ignis concre-
mat. quod aquam tribulationis assu-
me tardat. **S**ecundum remedium ut
temptatur materia luxurie ut sunt ci-
bi et potus nocivi per abstinentiam
subtrahat. **E**t sicut dicitur de fo-
ret qui diceret sibi displicere do-
mum suam incinerari quod accense do-
mum continue fasciculos flammige-
ros iniecit. **S**ic qui luxuria ar-
det et carnes vinum et cetera super-
flua non vitat. **N**am sicut ligna fil-
ie exardescit ignis. **E**t sicut virtute
hominis sic iracundia illi dicitur
Eccl. xxviii. **T**ertium re-
medium ut quis se elonget ab
igne luxurie visu. auditu. ta-
ctu et cohabitatione mulierum
quantum valet. quod iubet
apostolus prima **Corinth. sexto**
dicens. **F**ugite fornicationem ubi
ambrosius. **C**um aliis nempe
viciis potest expectari confi-
ctus hanc fugite ne approxi-
metis. quia non potest aliter
melius vinci. **I**n cuius exem-
plum **I**oseph fugiens patrum
in manum mulieris ruit **gen. xxix.**

Remedia de luxuria

h a saluabitur aia ei? **Quar-**
 tum remediū. Cū luxuria non
 fit qualiscūq; ignis. s; iferna
 lis: oracōe opus est. Et sicut
 paciētes hūc ignem qui infer-
 nalis dicitur. vel sancti antho-
 nij. non recedūt de ecclia s; a cti
 anthonij nisi liberētur. **Hic** ta-
 les nisi iuuētur ab oracōe nō
 cessent. ⁊ adiutus de ter; quis
 sancto grās quotidie agere
 q̄ eū iuuat. hoc remediū docet
 sap. viij. **Sci**u q; non possum
 aliter esse continēs nisi de⁹ det
 a hoc ipm erat sapiē scire cui⁹
 esset hoc donū. adij dñm ⁊ de p̄
 catus sum illū. **Sp**āliter autē
 virgini virginiū hic seruiēdū
 est. s; a vitiis stultis ⁊ indiscre-
 tis cauendū. **Qu**itum reme-
 diū ē occupacō seu labor. **S**ūt
 enim tria i hōie occupāda vi-
 delic; mens pncipalissime. se-
 fualitas. ⁊ corp⁹. ne otū habe-
 ant. alias p has tres ptes ve-
 lut p rīmas tēptacō intrat. vñ
 i vitasp̄m p̄res dixerūt occu-
 patū vno. o cōsū vō pluzib;
 demoib; tēptari. **Et Bern.** oī-
 um tēptacōnū ⁊ malaz cogi-
 tacōnum sentina est mers otū-
 um. **Et Iero.** ad rusticū. **H**ep
 aliquid opis facto. ut te dya-
 bol⁹ inueniat occupatū. mens
 enim occupāda ē meditacōe
 scripturarū. vñ **Iero.** ad rusti-
 cum **A**ma scripturarū studia ⁊

carnis vitia nō amabis. **S**e-
 fualitas aliquo tristabili ca-
 stigāda est. ut in primo mem-
 bro dictū ē ne lasciuat. **C**or-
 p⁹ etiā corpali labore grauan-
 dū est interdū. **Vñ** in vitaspā-
 trū. pater cum esset artifigul⁹
 a nimis impugnaretur a for-
 nicacōe: figurauit de luto vxo-
 re corp⁹q; dixit. **E**cce nūc p te
 ⁊ vxore laborare oportet. ⁊ p t⁹
 paucos dies cum tēptacō nō
 cessasset: figurauit de luto filiā
 dicēs. ecce nunc a filiā nutrie
 oportet. **Cū**q; labore minimum
 vxaretur dixit corp⁹. **S**i
 hūc laborē ferre nō vales: no-
 li fornicari. **Qu**a diligentia vi-
 dens de⁹: ab eo tēptacōem
 fugauit. **Sextū** remediū est
 elemosina. **vñ. i. thi. iij.** pietas
 ad oīa vtilis est. **vbi glō.** am-
 bro. **S**i quis misericordiā se-
 quitur si lubricū carnis patia-
 tur: vapulabit quidē: s; nō pe-
 ribit. **S**anctus **tho. m. iij. di.**
xlviij. dicit nō pibit id ē dispo-
 netur p talia opa mie ad non
 peundū. **S**eptimum reme-
 diū ē attēta custodia memo-
 rie. cū inuocacōne dñe gratie
 ne inimic⁹ menti cogitacōnes
 luxuriosas inserat. **Et** si imise-
 rit: statū expellamus conatu ⁊
 oracōe. **Hic** enim caput ser pē-
 tis cōterim⁹. **Hic** s; m ps. bti⁹
 qui tenebit ⁊ allidet puulos

suos ad petram. h. h. m. c. e. di
ctū. principijs obsta. tarde me
dicina patur. Sicut enī faciliē
corui in orto tuo mīdicantes
expellūtur. si phibētur cum so
la ligna. siue stipulas cōporta
re inceperint. difficilīus. si oua
genuerint. h. difficilīme cū ope
re pullos habuerint. Sic etiā
faciliter cogitacōni resistit q̄s
difficili? delectacōi. h. difficilīe
consensui seu opi. Optimū est
ergo grā stabilire cor. h. b. xiiij.

Quo ad tertiu p̄ncipale no
tādū q̄ multi luxuriosi sunt q̄
dicūt se nō posse otinere. Qd nō
est vrū si ad p̄fata media ten
derent pbatur tripliciter. Pri
mo autoitatib? scripture. Nā
gen. iiii. ad chayn deus dixit.
Sub te erit appetitus tu? et tu
dnaberis illi? Itē **Ecci. xv.** deus
dicit hōim **Apposui tibi ignē et
aquā. ad qd volueris pone ma
nū. An hōimē vita et mors. bo
num et malū. quod placuerit
dabitur illi. Et aplūs. i. Cor. x.**
fidelis deus qui nō p̄mittit vs
temptai sup id quod potestis
Et xpūs math. xi. Iugum meū
suauē est. et on? meū leuē. Et q̄
modo leuē. si importabile. **Et. i.**
Joh. v. hec est caritas dei ut mā
data ei? custodiam? et māda
ta ei? graua nō sunt. Et **Jero.**
maledict? q̄ dicit dū p̄cepisse
impossibile. Et **Augu9.** nemo

peccat i eo qd vitæ nō p̄t. qz
h. m. eūdē peccatū est a deo volū
tariū. qz si non es? voluntari
um: nō es? peccatum. Et nedū
ista thxologi h. eciam tradunt
philosophi. Nā ut dicit phi
losophus tercio ethicozū. **Su
m9 dñi omnium nostraz? ope
racōnum a principio vsq; in fi
nem. Et Seneca.** Obmitte ex
cusacōnes: nemo peccat inuit9
Secundo idē ostendit m
expiētia humanozum actuum
Nā ab actu luxurie facit ces
sare vrecūdia. de visione pau
corum hominū. **Cur ergo nō
attente ymaginata: a tempta
to visio dei omnium angelo
rum et sanctorū. Ideo Boecij
i fine. v. de consol. phie.** Mag
na vobis si dissimulare nō vul
tis iudicta est necessitas pbita
tis cū ante oculos iudicis agi
tis cūcta cernētis. Itē; ab actu
fornicacōis cessare facit timor
mutilacōnis vel mortis corpo
ralis intēle ymaginatus ut pa
tet in istis. qui fugiunt mortē
ad loca vbi nulla est mulier.
**Cur ergo non idē facer? timor
mortis eterne. et vtriusq; hōis
Vnde pū. xx.** dolor vulncis ab
sterg? mala. Itē ab actu luxurie
compesceret amor pecunie. ut
si ex otinēcia lucrū deber? q̄s ca
stz vel mille mācas. **Cur ergo
nō otinerem9 apt? ignū celoz**

propter quod quidam se castrauerunt.
Math. xix. Ideo **Bern.** dixit
 Ignosce dñe. excusamus ter
 guersamur vix est aliquis q̄
 in eis que ad te sunt velit expiri
 quid possit. etiam quod promptissi
 me potest in carne. vel in secu
 lū siue timor impulerit siue cupi
 ditas traxerit. Tercio per idem
 a simili in irrationabilibus. **Rā**
 piscis se tpaē potest ab esca si ha
 mum suspicatur. **Auis** a cibo
 rethris si dolū suspicatur. **Aia**
 lia a laqueo cauēt abscondito
Cur ergo hō se non tparet a
 veneno luxurie a cibo delicia
 nis et a laqueo demōis. cū talia
 vire cognoscat **Vnde ecci. viij.**
Inuēi mulierē amariorē mor
 te. mulierē id ē voluptatē que
 corp⁹ necat et aiaz. **Ca. ij.**

Ham de spēs luxurie et
 ei⁹ fomentis tria sunt
 vidēda. Primo quae sunt
 spēs luxurie. Secundo que sunt oc
 casiones graues luxurie ut cā
 t⁹. tact⁹. oscula. et quae sunt pec
 cata choree et hmoi. Tercio quae
 lia peccata sunt tact⁹ oscula et hu
 iusmodi quo ad grad⁹. **Quā**
 tū ad primū nōndū in **thō.**
2.2. q. Clij. quae plures sunt dif
 ferētie seu spēs luxurie que po
 nūtur. **xxxv. q. i. ca. Lex illa** et
 excedūt se in malicia in quod gr̄
 d⁹ hic annumerātur. Prima ē
 simplex fornicatio **Secūda** pe

ior adulteriū **Tertia** incestus
 et vtrāque agguat raptus **Quā**
 ta sacrilegiū **Quinta** vitium con
 tra naturā omnibus istis pecca
 tur contra sextū preceptum. Pri
 ma est simplex fornicatio quae ē
 concubitus soluti cū soluta pri
 us corrupta. quod dicitur propter
 stuprū quod nō est simplex for
 nicatio **Intelligitur** in **Alexā.**
de ha. i. suo tercio **Solutus** et
 soluta a vinculo matrimonij
 osanguineitatis. ordis. religi
 onis et vti continentie. vñ forni
 catio proprie dicitur luxuriosus vsus
 viduarum. meretricū. et concubia
 rū et iam corruptarum aliarum **Hec**
 simplex fornicatio sepe est mor
 le peccatum. **Quod** per primo **thō.**
iiij. ubi **thobias** ait filio suo.
Attēde tibi ab omni fornicatione et
 propter uxorem tuam nō patiaris eri
 me scire. **Crime** autem importat
 peccatum mortale **Item gal. v.** pre
 missa fornicatione et alijs qui
 busdā vicijs dicitur. quae talia agunt
 regnum dei nō possidebunt **Et**
i. cor. vi. nolite erare. neque for
 nicari. neque ydololatrias seruientes
 neque adulteri et cetera. plura ibi po
 nit **Et** sequitur. nō scilicet tales re
 gnum dei possidebunt **Eph. v.**
Scitote quoniam omnis fornicator et
 immundus. aut auarus quod est
 ydolorum seruitus nō habet heredita
 tem in regno dei. **Vñ numeri.**
xxv. legitur quod cū fornicatus

eēt popul⁹ israel cū filiab; mo
 ab. **I**ussit de⁹ cunctos pñcipes
 populi suspēdi in patibulis cō
 tra solē. a occisi sūt de populo
 .xxiiij. milia. **E**x quo pt; qd oēs
 sequētes spēs luxurie sūt semp
 peccā mōrta. qz quelib; spērū
 sequētū ē maior q̄ sit simplex
 b fornicacō. **S**ecūda spēs est
 stupr q̄ ē illegittim⁹ ocubitus
 quo virginalis integritas cor
 rūpitur nulla pactōe sc; iūga
 li pcedēte. **E**t est grūior q̄ sim
 plex fornicacō. **N**ā valde mul
 ta mala ex stupro sequuntur
Prīmo qz iniuriatur virgini si
 eam vi opprimit. vel si eam nō
 opprimit vi. tñ eā seducit ppter
 qd si eā vi opprimit vel seducit
 tētur in foro cōscie ut eā ducat
 aut ei satisficiat. vel se cū ea cō
 pōat. **Vñ Exo. xxij.** Si seduxe
 rit q̄s virgimē nōdū dēspōsatā
 dormieitq; cū ea. dōtabit a ha
 bēbit eā in vxorē. **S**i autē pa
 ter virgimis dare nolueit. red
 dat pecuniam iuxta mod⁹ dōtū
 quā virgines recipe osueuerūt
Et si quis virginez rapuerit ⁊
 stuprauerit: adhuc graui⁹ est
 peccm. **E**t filiter si vi opprimat
Secūdo infamiā pōt corrupta
 incurrere: **T**ercio virgo p stu
 prum sepe impeditur a legitī
 mo matrimōio cōsūdo. qz
 ppter infamiā eā null⁹ duc; fa
 cilitē. **Q**uarto ponitur in via

meretricādi. qz fama pdita ⁊
 virginitate: pñoz sit ad malū
Quinto i corpe ⁊ aia destruit.
Sexto sequitur nōnunq; vo
 lūtaria impediō prolis per ve
 nena sterilitatis ⁊ ocubitus in
 debito peccō cōi naturā. **S**ep
 timo volūtaria pcuracō aborfu
 um ⁊ occisiō plis nōdū bap
 tate interd. **O**ctauo stuprans
 sic deteiorat frā; virgis. qz ista
 que poterat reddere fructū cen
 tesimum solū reddidit sexagesi
 mū. vel tricesimū. **N**ono recipi
 tur thesaur⁹ irrecupabilis vir
 ginitatis. cū quo non dispensa
 tur quia a nemine reparatur.
Hui⁹ peccā magnitudinē ostē
 dit scriptura **gēn. xxxiiij. d.** qz
 syech filius emoz qui dynam fi
 liam iacob deflorauit idēo infē
 ct⁹ ē cū patre suo. ⁊ toto po
 pulo vrbis sue. **T**ercia spe
 c ttes luxurie est adulterium. **E**t
 autem adulterium illicitus cō
 cubitus quo cōiugalit̄ iuris
 violatur. **E**t dicitur adulteriū
 quasi accessus ad alterum tho
 rum. **E**t semp est mortale pec
 catum. **E**t si vtrāq; psona est
 in mīrimōio constituta: est grūi
 us q̄ si solū altera. **A**ggruat⁹
 etiā p violētiam. ut si alicuius
 vxor vi rapiatur de domo mai
 ti. **E**t itez sit grūius si vxor ra
 pta vi per violentiam opprima
 tur. **I**tez ec. agguatur peccatū

Sextum**Preceptum**

per alias circūstantias vic; si vna psonaz fuit religiosa et alia in mrimonio cōstitutā. a vna fuerit in sacris ordib; . et alia in mrimonio. aut si fuerit adinūcem cōsanguinee. viri etiā ut supra patuit ceteris parib; plus peccāt q̄ mulieres q̄z dēberēt eē rectores. **Q**uāntū aut malū sit adulteriū pt; ex septem. **P**rimo q̄ assimilāt homicidio quodāmo : et ma ius omi pecunie furto. et sic fit iniuria aut coniugi pprie. aut aliene **C**ū ei vir et mulier sint vna caro . qui auferat vxorem suā alicui. idem est ac si ei seip sum auferret. vñ adulteriū ex supat omne furtum **Q**uia qd̄ auferitur vic; creatura racōnalis meli; est q̄ q̄cūq; terrena s̄bstātia **I**dem cō phibitō ad ulterij immediate ponitur i de calogo post phibitōez homicidij et an phibitōez furti **V**ñ clemens pp. dicit. qd̄ in omib; peccāis adulteriū graui; scdm̄ i p̄mis tenet locū. **S**ed fur suspēditur pro pua re et adulter q̄ si nihil patitur. **E**tiam adult̄ q̄ peccat cum soluta se furatur vxori legitime **S**ecdo fit per adulteriū iniuria maḡ deo. cuius sacramētū violatur et maculatur. qd̄ i paradiso instituit incarnatus approbavit. et passus sanctificauit. **C**ontra illō

Capitulū**Secūdum**

Col. iij. viii diligite vxores vstras sicut et xp̄us eccliam suā dilexit. p̄ qua vic; sanguinē fudit. et de cui; xp̄i latere sacramenta oia fluxerūt. **A**dulter enī qd̄ de; cōiunxit sepat **T**er cō ex adulterio sequitur hōicidia sepe **Vñ. ij. Re. xi.** Statim post qd̄ dauid adulteriū cōmisi; peccauit occidi fidelē vriā militem suum. **Q**uarto tales infortuati sūt sepe i trahitorij reb; ut pt; in eodē dauid. cui **.ij. Re. xij.** **D**e; post adulteriū dixit. non recedet de domo tua gladi; vsq; i sepiternū. eo qd̄ desperis me et tuleris vxorem vrię et hī. **Q**uinto interdū ex adulterio sequitur exhereditatō filioz legitimoz i malum magnū t̄pale eoz. et in malū aīme adultere. que tenetur restituere. **Vñ Eccl. xxxij.** **Q**u lier ois reliquēs viz suū peccabit. statues hereditatem ex alieno mrimonio. pp̄ hęc om̄ lege phibetur adulteriū. et grauib; p̄mis punitur. **I**deo sexto adulter cōtra oēz legem peccat. **P**rimo oīra legē nature que dicit. qd̄ tibi nō vis fieri alteri ne feceris **N**ull; aut est qui vll; vel velle dēber; q̄ ali; cum sua vxore vel filia luxuraretur **I**deo **gen. xvi.** **A**bimelech statuit q̄ nō fuit de lege circūcisoz ut quicūq; vxorē

Sextum**Preceptū**

abraix tangeret: occideretur
Et lex rōnorū fuit vsq; ad thx
 odoſij xpīam tpa. adulterā pe
 tuo antro clausam manere **E**t
 .ff. no. li. x. ca. iij. Lex humana
 pūit adulterz pna capitis. qđ
 hodie fuatur in quibusdā xpī
 anoz terris. lex etiā vt 9 dīna
 fic dicit **leuit. xx.** Si mechat 9
 fuerit quis cū vxore alterius.
 ⁊ adulterium ꝑetraueit cū vx
 ore pximi sui. morte moiatur.
Et numeri. v. ꝑ iudicium zeloti
 pie adultere dī. Si declinasti
 a viro tuo ac si polluta es. ⁊ cō
 cubuisti cum altero viro. hīs
 maledictōib; subiacebis. det
 te deus in maledictōe me replū
 eꝫ cunctozū i populo putresce
 re faciat femur tuū. ⁊ tumens
 vter; tuus dirūpatur. **S**epti
 mo quodāmō infames efficiū
 tur. adulteri ⁊ adulate. **V**nde
 ut supra. apud romanos vsq;
 ad tpa thxodosij. Adulterā ꝑe
 tuo clausa antro tenebatur ⁊
 ea ut scorto lenones vti pote
 rāt. s; thxodosius **I**mpator hāc
 pnam in aliam commutauit.
Quarta spēs luxurie est ince
 stus. qui est illicitus concubi
 t9 s; sanguineoz ad inuicem i
 gradu prohibito. siue sit inter
 cōsanguineos siue int; affines.
Et peccatū hoc tūto est q̄m
 q̄nto gradus cōsanguinitat;
 est apinquoze. **S**extum autem

Capitulū**Secūdu**

peccatum istud sit ⁊ testabile
 ꝑt; ꝑ **A**postolū. i. cor. vi. qui tr
 didit sathane illū fornicatorē
 q̄ cum nouerca sua fornicatus
 fuerat **E**t secūdi **Regū. xij.**
Aman qui sororem suā; corru
 puit a fratre suo **A**bsolon int;
 factus est. **Q**uinta spēs ē sa
 crilegiū quod est illicitus con
 cubitus quo cōtinentia deo sa
 crata leditur siue violatur **E**t
 dicit **Alexan. de hal. q.** cōtinen
 tia deo sacra dicitur continē
 tia de religiosis professis siue
 viris siue mulierib;. ⁊ i hīs q̄
 susceperunt sacros ordines.
 ⁊ qui vtum continentie emise
 runt. omnium ergo talium cō
 cubitus sacrilegium est. **D**ici
 tur enim sacrilegium violacō
 siue leſio. vel irreuerencia illici
 tate vsurpacō sacre rei inuito
 domino. **E**t dicitur sacrilegiū
 quasi sacrilegium. idē sacrum
 ledens. **Q**uelibet autem di
 ctarum continenciarum est
 res sacra quia deo oblata. **E**t
 est actus religionis ipsa obf
 uatio talis castitatis **Q**uia ad
 diuinum cultum est ordinata.
 et ꝑe concubitus violatur.
 inuito domino scilicet deo cui
 oblata est. **E**st autem hoc ꝑe
 catum valde grande ⁊ graue
 ꝑropter quinq;. **P**rimo quia
 sit semper cum circūstantia w
 tifractoris **E**t s; m apostolum

Septu**Preceptum**

primā hōem tales irritam faciunt. **S**ecūdo q̄ ibi semp̄ cōmittitur furtū. vel rapia. q̄ deo sacratū. eo inuito. auferitur q̄d t̄nto p̄i? est q̄ to subtractum donū est icōpabili? **V**nde ecc̄. **xxvi.** ois p̄dracō non digna est aie cōtinētis. **T**ercō q̄ va se deo sacrato immūde q̄s abutitur. **S**icut enī in loco sacro quis luxuriās. vel peccās alit̄ plus peccat q̄ ext̄i talem similia fatens. **S**ic etiā plus peccat q̄ cū p̄sona deo sacrata peccat quā maculat. contra illud **psal. liij.** **M**ūdāmini q̄ fertis vasa dñi. **N**ō sicut qui calicē in lutū proiceret sic isti corp̄ deo sacratum in lutū peccā p̄itiūt. **Q**uarto de āgelo dñi q̄ deo hūire delix; fatiūt demōez spurcissimū **V**n̄ malach. **ij.** labia sacerdotis custodiūt scientiam et legem requirūt ex ore ei? q̄ angel? dñi exercitūū ē. **Q**uinto de dīmo facit hōmnē bestiale. deo enī sacrata p̄sona. uocatur de **9.** **V**n̄ exo. **xxij.** dñs non detrah̄s. p̄t enī sacerdos oñtēdo. q̄d null? ualee angel? et similiter dimitte do peccā. **S**exta sp̄tes luxurie est p̄c̄m contr̄ naturā. p̄ quā intelligitur ois inordmata effusio semis extra uas sibi debitum in ordme ad generacōez **P**redicacō aut̄ de hoc uicō pu

Capitulū**Secūdum**

blīce deb; quilibet cautus esse et t̄m in genere de ipso loquit̄ taliter t̄n q̄ qui rei sūt ex hoc ualeāt cognoscere culpam suam. **S**; sp̄s et mod̄s huius turpitudinis nō expedit corā populo p̄ticulariter explicare ne pure aures maculētur. et ne quis facere discat q̄d ignora bat. **Q**uilib; t̄n distīcte i cōfessione si reus ē se deb; accusare. et oñfessor prudēs de hoc caute ubi oport; r̄mai. **S**ūt autē hui? nephandissimi p̄c̄a multimodī s̄m thō. ubi p̄us. **P**rim? uocatur immūditēs siue mollitēs. puta q̄n sine ocubitu. uolūtaie p̄curatur pollucō cā delectacōis uenereē. **E**t fit p̄ contactū p̄p̄ij genitalis siue alīeni. et p̄ quoscūq; alios mod̄s illicitos. quib; h̄mōi pollucō p̄curatur uolūtaie p̄pter experiri delectacōez ueneream **S**ecūd? mod? a p̄ior fit quā dō nō seruatur naturalis modus ocubendi. **E**t hoc fit q̄ tum ad instrumētum uel q̄ nō ad debitū uas sc; q̄d a natura ad generādum deputatū est. aut q̄ tum ad alios ocubendi mod̄s bestiales a mōstruosos. **T**ercius est peior sc̄do et p̄prie uocatur sodomiticū p̄c̄m. q̄d fit p̄ ocubitu ad non debitum sexū puta cum mascul? ocubit cum masculo. **A**ut femina cū

Sextum**Preceptū**

scia. de hoc peccō loquitur ap[osto]l[us]
Rō. i. Quartus est pessimus. q̄
 dicitur bestialis. et fit p[er] cōcubi
 tum rei non eius dē sp[irit]u. ut cum
 quis concubuit cū bestia. hoc pec
 catū sexte sp[irit]u vic[er]ū viciū cōn
 naturā; est grauissimū int̄ oia
 peccā carnis s̄m aug[ustinus]. de adul
 teriis cōiugijs. Et patet hoc
 tripliciter. Primo quia grauif
 sine hoc de 9 punitur. q̄ causa
 diluuij fuit s̄m metho diū. Vñ
 gen[esis]. vi. omnis caro corrupat
 viam suam sup[er] terrā. ois caro
 id ē homo. et gen[esis]. xix. dñs plu
 it sup[er] sodomā et gomorra ignē
 a sulphur de celo. Et gen[esis]. xxx
 viij. Onā fūdebat semē sup[er] ter
 rā idcirco percussit eū dñs. Se
 cūdo leges pena mortis hoc ple
 ctūt Vñ leuit[icus]. xx. Qui dormie
 rit cū masculo cōp[er]tu sineo mo
 riatur Tercō infra bestia hōie
 mergit. nulla enī bestia similia
 facit. non ergo miz si ut facti
 dicunt et Iero. p̄sertū in nocte
 natiuitatis xp̄i ones sodomite
 occisi sūt. Et sere incarnati de 9
 b ppter hoc vitū deliit. **Sec**
 cūdo p̄cipalit̄ vidēdū est de
 fomētis et nutrimentis sp[irit]u lu
 xurie. Et sūt plura q̄ vix sine pec
 cato luxurie fieri p̄nt. ut visus
 mulieris incaut[us]. auditus. cā
 tus. locutio de venereis. et tact[us]
 oscula. aplexus. et hōmō. nō so
 lū aut fornicatō et sp[irit]u luxurie

Capitulū**Secūdū**

funt peccā mōrta: s̄; etiā presā
 ta impudica actū carnalis co
 pule p̄cedētia et ad eū allicētia
 sunt peccā mōrta q̄n sunt libi
 dīose cum aliena muliere. ut
 q̄n quis cū non sua facit talia.
 illa intencōne ut p[er] hoc in se vel
 muliere excitet cōcupiam eius.
 aut ipam inclinet ad sui concupi
 scētia; q̄d pt[er]. **Quia Math. v.**
 32. Qui viderit mulierē ad concu
 piscendū eā. id est eo aīo ut cō
 cupiscat Illud enim non est iā
 titillai solū s̄; plene cōsentire li
 bidini. Et sequitur mechatus
 est eam in corde suo Dup[lex] quo
 dicit cris[ostomus]. q̄ viris doming hic
 loquitur. hoc etiam de feminis
 dicit. ergo multo magis oscu
 lū libidinosum tactus a similia
 sunt mortalia et contra precep
 tum non mechaberis. Ideo Cy
 prianus in de virginitate Cer
 te ipse concubitus. ipse ample
 xus. Ipsa confabulatio. et oscu
 latio. a sedā dormitacō crime
 est. Item non solum delibera
 tus consensus in actum pecca
 ti mortalis est mortale: sed eti
 am consensus deliberatus in de
 lectacionem peccati mortalis
 i venereis. est speciale mortale
 peccatum ut patebit in nono
 p̄cepto. Ego pl[ur] p̄fati tactus
 a visus a hōmō. dicit tamen
 thomas. 2. 2. q. Clij. peccatū
 mortale dicit aliqd duplicē.

Vno modo fm sp̄z suā. ⁊ hoc modo osculū. āplex⁹. vel tact⁹ fm suam sp̄m non noinant p̄c̄m mortale. p̄nt ei h̄c absqz libidie fieri. vel p̄pter consuetudinem patrie. vel p̄pter aliquā necessitatē aut racōnabile causā. Alio modo d̄r aliqd esse p̄c̄m mōrle ex sua causa. sic ille qui dat elemosinam ut aliquē inducat ad heresim Et isto modo tact⁹ a h̄mōi ut dictū fuit p̄us sūt mōrta p̄c̄a q̄ sūt p̄pter delectacōnem morosam i vneris. Tercō p̄ncipaliter nōndum q̄ sicut mai⁹ p̄c̄m est adulteriū q̄ simplex fornicacō. ⁊ sacrilegiū mai⁹ q̄ adulteriū ut p̄us dictū est. Sic etiam tact⁹ oscula ⁊ huiusmōi inter adulterates vel q̄ cūqz alie impudicie maiora p̄c̄a sūt q̄ inter talia que sūt soluti cū soluta. Et sic de oscul sacrilegorū mai⁹ a sūt q̄ adulteroz.

Capitū. tertiu.

Quod p̄terea aliud multū peccato luxurie deficiens. vic; chorea. de q̄ vidēda sūt tria. Primo q̄ p̄ncipaliter lud⁹ sit. Secūdo an possit fieri sine p̄c̄o. Tercō q̄n sit p̄c̄m mortale. Q̄ntum ad primū nōndum q̄ choreisare est p̄ncipaliter lud⁹ valde p̄pter septem. Primo qz chorea dyabolicū h̄z exordiu. ut r̄fert

m̄gr̄ historiarum. nā a sarepthauro quod dā demone sic dicto exordiu habuit. q̄ demō i similitudie thauri gerētis i hūeris signū lūe corniculate albe egrediēs de flumie ab egyptiis in die quodam festo cum tympais ⁊ choreis est veneat⁹. Et sarepthaur⁹ iste i flumine nili ibidē gest⁹ ostēdit. sal tādō. quos egypti secuti sūt in terra choreisando. postq̄ aut sarepthaur⁹ eos excitauit ad choreisandū: euanescebat. vñ a nūc loco sarepthauri vetula aliq̄ id est puella aliq̄ p̄ ceteris ducit.

Secūdo qz scriptura de maris malis r̄fert. que choreas secuta sūt ut pluzimū. **Nā Exo. xxx.** Cū moyses appropinquasset ad castra. vidit vitulū ⁊ choreas: Iratus est valde ⁊ proiecit de manu tabulas. ⁊ confregit eas ad radicem mōtis. deinde assumptis secū filiis leui interfecit. xxiiij. milia hominū. **Nā** hodie in choreis vitul⁹ p̄ quē d̄signatur lasciuia veneatur neglecto dei seruitio. Sic **Mathe. xiiij.** Saltatrix sc̄. āputat caput Ioh. baptiste q̄ maior inter natos mulierū nō surrexit. Et **ezech. xxv.** d̄r p̄ eo qz plausisti manu. ⁊ percussisti pede ⁊ gausa es ex toto affcū sup terrā ecce ego extēdā manū meam sup te ⁊ tradam te i

Sextum**Preceptum**

d'irep cōem ⁊ inter fittā te de po
 pulis. **Tercō** dissuadēda ē cho
 rea q' ibi demonib; valde mul
 ta arma ad occidēd' animas.
Mulier enim ut ait **Iero.** Bla
 dius est igne? **Ibi** enim vic;
 in chorea tot sunt gladij. quos
 ad capiēdū vltib; sū ornati.
Ibi eni gladij accucōres. quia
 ad aspectū. an. retro. infra. ⁊ sur
 sū. pacōres. **Ibi** etiā gladij flā
 mei luxuiam accēdentes **Ibi** in
 sup arma forciora ad vincēdū
 q' mulier ibi quā demō elegit
 ad adam sapsone; dauid. sa
 lomone; iob. ⁊ iobiam. ad fi
 lios israhel seducēdos. **Mulier**
 eni ornata est sagena dyabo
 li p quā multitudme; in fittā
 stultoz capit ad interitū **Sic**
 etiā conuiso de viris ē intelligē
 dū. dyaboli? ei' ppria spē nimis
 horribilis est. **Ideo** p viz vlt
 mulierē seducit. **Quarto** q'
 in chorea quod dā mō cōtra oia
 sacramēta eccl'astica excedit
Rāi baptismo patrinus ait lo
 ro baptisādi. **Abrenuncō** dyabo
 lo. ⁊ omib; pōpis ei'. **⁊**
 in chorea est processio dyabo
 li vbi fistulator est cātor scola
 res peccatores ⁊ transitus ad
 sinistram. contra ordmem sic
 cūus causa vspas. sermones.
 ⁊ huiusmodi. tales negligūt
 matrimonij ibi fides facili ter
 etiam visu violatur. **Cōfirma**

Capitulu**Tercū**

cōm q' p crisma signū crucis im
 p'ssit frōti iniuria fit. p sarta ⁊
 pepla. ⁊ cetera illicita q' sunt si
 gna demōis. pnie sacramēto
 iniuriatur qd' i q'dragehima re
 cepāt ⁊ iā se demonū exercitū
 imiscēt **Eucaristiā** quā suscep
 rāt. sic iudas. pccās statū macu
 lāt. **Extreme** vncōi hñ q' susce
 perūt in g'ti sanitate collata ab
 utūtur in corpe toto. ⁊ spālī
 mamb; ⁊ pedib;. **Quāto** cho
 risātes oib; q' q' scib; ⁊ mē
 bris peccare pnt. vic; gressu.
 ornatu. cantu. visu. ⁊ auditu.
 nā supbiā ⁊ auaritiā puocāt i
 nō habēt; filia sic ipi vlti
 mēta luxuia ibi cōis ē in corde
Indignacōe; pcurat cū mulier
 ⁊ puelle vlt a maitis vlt pn
 tib; habere precōsa. **Inuidia**
 ibi pcuratur cōi eos q' magis
 excellūt. **Bula** nōnunq' sequi
 tur. ⁊ potissime accidia. **Quia**
 sic gustato spiritu desipit ois
 caro s'm grego. **Sic** gustata
 carne desipit dei famulatus.
Sexto quia multa dissuadēnt
 ineptam. leticiam choree et ali
 orum. **Humus** enim in exilio
 sursum respiciendo suspiran
 dum esset q'sumus exules et in
 certi de reditu. **Infra** infernus
 quem intrare possumus et ter
 ra i quā sepulti sūtem a dextris
 prospexā. et a sinistris adūsā q'
 nos peccāe faciūt s'm illd' psal.

Cadēt a latere tuo mille **A**tergo sūt nra pcca que fecimus. **A**n in q̄ cadere possum? Intra mox dens oscia cum carne infesta. **E**t extra demonū mltiplex pug. **V**n **T**ero. gladiū tenet hostis ut me pimat. ex oi pte sūt pcula. **S**eptimo disuadent choreas. factoz a prudētum exempla. nā refert greg. li. iij. dyalogoz q̄ virgini de uote maia virgo apparuit nocte ei ostendēs coeuas in alb puellas. quib; cū virgo se ad iungere uellet: maia ait ut nihil ultra leue agerz. a risu et iocis abstineret. **S**icq; tricesimo die eis iungeretur. **Q**d factū ē. nā visio disparuit. virgo se a prefatis abstinit. parentib; mutacōem mirantib; uisionem aperuit. **xv.** die febre corripit. **E**t. **xxx.** die i hora exitus maia cum puellis p̄ nominatis uidit. **Q**uā virgine cū maria uicaret. mox tua clamauit ut potuit. **E**cce dñā uio. **E**cce dñā uio. a sic ead̄ uesp̄m reddidit. **E**x q̄ patz q̄ choree et inepte leticie ab ingressu regni ipediūt. **V**n i uitis philosophoz de soc̄te legitur q̄ ceromā uenit populūq; ibi in luxuria lapsum auctoitate sua ad usū frugalitatis reuocauit matronas a uiris sepatas. et pueros a parentib;. ad pudici-

tiam et ab debita societatis obsequia suo studio reduxit. **I**nduxitq; matronas ut auratas vestes. ceteraq; sue dignitatis ornamenta uel luxurie instrumenta deponerēt. et in uinoms edē delata ipsi deē consecraret. docēs uera matronarū ornamenta pudiciam eē. **Q**uo ad. ij. f. p̄ncipale. an choreisare sit peccatum. **S**e. fm alb. i. iij. di. xvi. q̄ chorea a hmoi ludi siue siant cantu. siue musicis. fm se non sunt mali qz p̄nt bene fieri aliq̄n. **S**ed ex triplici cā posunt fieri mali ex circūstantia. **Q**uaz vna et precipua ē mala intencō. ut qn sūt ad ostēdēdā iactanciā et puocandū libidimē. **S**icut sere oēs modo exercēt et ido etiā ecclesiastice plone talia deposuerūt. qz etiā in signis gaudij non est cōicādū cū peccōribus. **A**lia causa est. quādo nō sunt suo tpe ut tpe tristitie. **Q**uia sic d̄z ecci. **xxij.** musica i luctu importuna narracō. **E**t hoc mō int̄ dicitur penitēti ne sit i ludis. qz dum penitet tēp̄ est flendi. **T**ertia causa est ex officio plone sumpta. sicut clericis interdicitur uenacō. et alij ludi quia in sorte dñi electi alijs exercicijs debēt occupari. **S**uto aut q̄ qui qz cōcurrētib; ad choreā non sit rephensibilis. **P**rimū q̄ sit

debito tpe se; gaudii sic i nup
 tijs vel tēpe victorie vel libera
 cōmis homis vel patrie. vel ad
 uetus amici de terra lōgm qua
Secundū est qd sit cum hone
 stis psonis de quib⁹ non oria
 tur p̄sup cō mali. non cum lec
 catorib⁹ vel meretricib⁹. **T**er
 tiū qd fiat a psonis secularibus
 qd monialib⁹ mōchis ⁊ cleri
 cis ppter hoc qd in alijs debent
 occupari oēs choreā puto illiciti
 tam esse. **Q**uartū ē qd honesto
 modo fiat nō gesticulacōibus
 nimis inhonestis v̄l iordimatis
Quitū est qd cant⁹ excitās ita
 lib⁹ et musica non sint de illiciti
 tis. s; de morib⁹ v̄l de do. de me
 lodya aut nō est curādū ut pu
 to qd in talib⁹ nec ē est fieri me
 lodiam leuem q̄ aliquo modo ex
 g primat mos chorifadi. **Q**uo
 ad tertū p̄cipale. qn̄ chorisa
 re sit peccatum. **Q**ueritur vtz
 peccēt mōlī choreatrices du
 cēdo choreas hmoi illicitas. si
 ue in festis. siue i p̄festis dieb⁹
 R̄ndet Wih. sup ray. **C**redo qd
 sic si hoc faciāt causa incitādi
 vel se vel alios ad libidiez. **A**ut
 si choreas ducūt de cōsuetudie
 licz hoc non fatiūt corrupta in
 tencōe ut dictū est. peccāt mō
 liter. siue in dieb⁹ festiuis hoc
 faciāt. siue p̄festis. cū inspitiē
 tes adeo prouocent ad libidi
 nem qd dicat Iero. in quadam

omeli. qd non credat viro si di
 cat se ille hū euasisse a spectacul
 taliū. cum dauid exeo qd vidit
 berfabā lauātē se ad libidmē
 puocatus sit. **S**i aut aliquis
 vel aliqua mulier raro et sine
 aliq̄ corrupta intencōe immi
 sceat se hmoi choreis: non au
 deo dicere qd sit mōle peccatū
Sed nec audeo eum vel eā ex
 cusaē ⁊ assecurare a peccō mo
 tali. cū se ingerat periculo puo
 candi alios ad libidmem. **E**t
 ipō facto videatur approbare
 choreas. ⁊ exēplo suo auctori
 tate alijs similia faciēdi p̄staē
 hoc ille. **Capitulum q̄rtū**

Done de actu cōiugali
 qui fit in matrimonio
 vidēda sūt tria. **R**am
 fm Alexan. de hal. ⁊ thomam
 in matrimonio triplex est i ge
 nere concubitus. **P**rim⁹ licit⁹
Secundus fragilis. **T**ertig⁹
 petuosus. **L**icit⁹ fit tripliciter
Primo causa suscipiēde prolis
 ad d̄mum cultum educāde. **E**t
 sic est in officium multiplicāde
 nature. Vn. i. thi. v. **V**olo iu
 niores nubere filios procreare
Est igitur concubitus in m̄ri
 moio meiorig ⁊ virtutis act⁹
 q̄ d̄r castitas cōiugalis. qn̄ fit
 solū cāplis p̄creande ⁊ religi
 ose educāde ad āpliādū cultū
 d̄mū. **E**t si tūc assunt alie debi
 te. circūstātie est act⁹ virtutis

Sextum**Præceptum**

que dicitur religio. **S**ecundo est mei
 torius a virtuosus actus? mri
 moial qn alias e bn circustati
 onatus a fit solu ca reddendi
 debitum alteri coniugum quia tuc e
 actus iustitie q ymicuiqz reddit
 qd suu e. **vñ. i. cor. vii.** **V**rozi
 vir debitum reddat **T**ercio e mei
 tori? qn alias nl illicitu inter
 ueit a fit solu ab vno coniugum p
 pt vitare fornicacoem i altero
 qua alias i eo facilliter cauere
 no possit **E**t sic e i remediū ocu
 piscetie. **i. cor. vii.** **V**nus quis
 qz hcat sua vxore ac. ut si vir
 videat vxore de alio teptai a
 adhibita diligetia suffitiet i
 cohibedo adhuc timet de ma
 lo fornicacois ei? a ad ea no
 petentem accedit. non ppter ple
 h tm ut ponat remediū fo rni
 caois ei? **A**ut ecouerso si mu
 lier videt vnz in adulteriu icli
 natu. a ab eo petit debitum qd.
 tales meretur. **S**ic etiam me
 retur mulier modatu ornatu
 portado. solu ido ne maritus
 ppter vxoris otemptu adulte
 retur **vñ. i. cor. vii.** mulier q
 nupta est cogitat que mudi
 fut quomodo viro placeat **E**x
 tra illos tres casus e peccatum
 actus coniugalis **I**nterdū petenti
 solu **I**nterdū reddeti. a poscen
 ti **I**nterdum veniale. interdum
 moale. vnz ut p. de palu. p. vit
 i. iij. fit licit9 actus **Q**uarto qn

Capitulum**Quartum**

quis petit debitum ppter vita
 dam fornicacoem in semetipso.
Bed qritur ppter scdm mod
Vtz vterqz coniugum teneatur
 sub pcepto alteri reddere debi
 tum. **h. fm tho. Seco. a magi**
strz i. iij. di. xxxij. qz quilibet
 coniugum tenetur ex pcepto alte
 ri petenti reddere coniugale debi
 tum exceptis casib9 racōnabi
 lib9 postea expmendis. **p. p.**
 verba magistri dicētis: vbi p
 us **C**ū in oibus vir presit vxo
 ri ut caput corpi est ei caput
 mulieis **I**n soluendo tñ debitū
 carnis pares sūt **I**do apłs vñ
 qz pcepit i hac causa sibimui
 cem subici dicēs. **i. cor. vii.** vir
 vxori debitū reddat. a similit
 a vxor viro. qz mulier non hz
 ptatem corpi sui s; vir **S**imi
 liter vir non habz ptatē cor
 pi sui. s; mulier **E**x quib9 p
 qz i otractu mrimoniū vir dat
 corpi suū vxori ad actū ma
 trimoniale a ecouerso muliez
 viro. **D**ñ sic ex dmo pcepto
 a de rigore iustitie tenetur ho
 mo non auferre alienū inuito
 dño **I**ta tenetur ex pcepto a
 iustitia alienū reddere petenti
 ergo cū vnus coniugum petit cor
 pi alteri? ad actū mrimoniale
 a hoc fm debitum vsu: tunc
 tenet reddere nisi habeat le
 gitimā excusacoem. **A**lias fac.
 con dei pceptū no rstituen do

Sextum**Preceptum**

alienū. Et si alter ppter hoc inci-
dit in fornicacōez: etiā nō red-
dēt aliq̄ mō imputandū ē. Et in-
telligendū est illud. siue expli-
cite debitū petatur ut p̄ verba.
siue implicite. ut p̄ aliq̄ signa.
b **¶** Sūt aut̄ hī casus in quibz
etiā petenti nō tenetur reddē
Prīm⁹ qñ petens amisit ius pe-
tēdi. ut qñ fornicat⁹ est. ⁊ hoc
alteri publice cōstitit. Tunc
em̄ nocēs pdidit ius petēdi. ⁊
ideo innocēs pōt eum repellere
nec tenetur reddere n̄ postq̄
ip̄m nocētē sibi recōciliauit
carnaliter sibi omiscēdo. **Racō**
dicti est. qz ex quo non fuauit
nocēs siue fornicās fidem. alter
non tenetur ei suare fidē n̄ ut
nō cōmiscetur alteri. vñ dicit
tho. i. iij. dis. xxxv. ar. i. **Vir** p̄
prio arbitrio pōt dimitte vx-
orem quo ad tho. 2. debitū vide-
licz negādo. q̄ cito sibi stat de
vxoris fornicacōe. nec tenetur
ei reddere debitū. nisi p̄ eccliam
cōpellatur. **¶** R̄ntum vero ad co-
habitacōez. non pōt dimittere
vxorē fornicariā nisi iudicō ec-
clesie. hoc ille. Et e cōuerso de vx-
ore res p̄ctu viri. de isto loq̄tur
xps. **Math. v.** Qui dimisit vx-
orē suā n̄ ppter fornicacōez. ⁊c.
Secūdo casus ē qñ nondū ac-
quisiuit ius petēdi debitū ut in
tpe post m̄rimoniū cōtrictū. s̄
nōdū cōsumatum qz interim

Capitulum**Quartum**

pōt it̄re religioez. p̄mo s̄m wil-
hel. p̄ccat mōeliē. qui ante be-
nedictionem nuptialē vxorē
cognoscit in locis vbi consue-
tum est benedictionem adhi-
beri. **Tercius** casus est s̄m tho.
quando maritus redditur im-
potens ex causa ex m̄rimonio
secuta. puta si pri⁹ debitū red-
didit. ⁊ ex hoc factus est impo-
tēs ad iam reddēdū. tūc muli-
er nō hz ius petēdi. Et tūc i pe-
tēdo magis se meretricē onde-
ret q̄ coniugē. **Quart⁹** qñ quis
maiori vinculo astrict⁹ ē ad nō
reddendū. eo qz vergit. i nota-
bile nocementū sanitatis sue.
Tenetur homo pl⁹ ad cōbua-
tionē sui q̄ ad reddicōez debitū
ut qz p̄sona i firma ē aut p̄ba-
biliter timeretur ex reddicōe
eig infirmitas. **dic. aut̄ tho.** Si
mulier infirmatur certū ē qz ex
carnali coytu ei piculum immi-
net. **Quint⁹** est qñ vrisimilit̄
vel p̄babiliter timetur. de pei-
culo extinctōis fetus. aut abor-
su tūc neuter teneretur redde-
re alteri. quia maiori vinculo
tenetur ad cauedum occisio-
nem fetus in vtero pregnātis
aut ut nō nascatur aborsus q̄
teneatur reddē debitū. **Sex-
tus** non tenetur reddere debi-
tū i sacro loco. qñ nō sacer lo-
cus et apt⁹ haberi pōt. quia ali-
as irzeuerēcia fieret loco sacro

Septimum**Preceptum**

qui pollueret. a reconciliacōe
indigeret. ut tenent **Ioh. An**
dree. hosti. arch. de cōsacra. di.
i. **Ecc̄ijs.** extra ca. i. **S;** qñ ali
us locus q̄ sacer habet nō pos
set tūc ibi teneret q̄s fm alb.
reddere debitū. nec etiā redde
re licz debitū. nec quis tenet
in loco etiā non sacro qui est
in publico ut deducit. **aug.** de
ci. di. cōi dyogenem. **Septi**
m? casus qñ cōiuges pai con
sensu vuerūt otinētiam in do
mo. tūc neuter tenetur alteri de
bitum reddere. pmo neuter
pōt wtum reuo care. ut ptz per
aug. ad editiā. q̄ pōit magi
ster i. iij. di. xxxij. **Racō** est qz
vterqz reliquit iuri suo. **Octa**
u? est fm pe. de pal. q̄ di. i. iij.
generaliter. **Verz** ē vbi coniugi
alicui non pōt puidet alteri de
securitate vite sue. nisi aliū iu
gem dimitteō: nō tenetur ei
debitum reddere. nec cohabi
tare cū piculo corpis sui. **Lo**
nus est vbi vna ps copule est
infidelis vel incidit in heresim
de quib? tamen ista est cōclu
sio. q̄ qñ duo tpe legis euan
gelice straxerūt m̄imomū ex
tra legem xp̄ianoz: si alter
eorz solū cōuertitur. tunc nō
tenetur cōuersus reddere de
bitum infideli nec eidē coha
bitare. s; statim debent separi
si animo itus noluit conuerti

Capitulum**Quartum**

Si vtro inter xp̄ianos vnus
coniugū heresim incidit: alter po
test eū dimittere quo ad coha
bitacōe; tpalem quousqz cor
rigatur. **S;** ut th̄o. di. non p
pter vnū actū infidelitatis pōt
dimittere s; ppter osuetudinē
que p̄tinatiā ostēdit. qz ex ta
li infidelitas pficitur. **Ex** sup̄
dictis ptz q̄ vn? cōiugū tene
tur debitū reddere alteri con
iugum qui oīno vult a debi
tū exigit. etiā leproso. licz ei co
habitare nō teneatur. **Itē** mē
struata quādo vir scit a oīno
istat. **Itē** tpe qñ tūcūqz sacro
quādo maitz nō vult desistere
In talib? aut exact? d; p mo
deata vrba ab incōtinētia re
trahere aim alterius si pōt sine
piculo fornicacōis alterius.
Omnia ista diffuse tāgit th̄o.
m. iij. **Vñ** si in talib? reddēs
debitum non fatiat illd cā cō
cupie. s; solum ppter reddere
debitum sicut obligatur. me
retur. q̄ grauter pccar; si nō
redder;. **Pat;** igz p̄mū qñ vi
delic; act? cōiugalis sit licit?
q̄ meiorius. **Q** dictū ē scdo
q̄ ali? est act? fragilis m̄imo
malis. q̄ sit multiplicat. q̄ sep
est pccm v̄male ad min? **Pri**
mo quādo fit cōcubitus solum
causa delectacōis expiende i
cōiuge. **Ita** tñ q̄ nō vllz p ta
li delectacōe expiēda accēde

Sextum **Præceptum**

ad aliam. **S**i tunc nihil aliud inordinatum intueniat est veniale peccatum. **I**tem qui cognoscit uxorem cum sanitate peccat quia querit per ineptum medium sanitatem; sicut qui per baptismum quereret sanitatem. **I**tem cognoscens uxorem cum vitando fornicationis in se peccat secundum Augustinum. **I**tem qui cognoscit uxorem post partum ante purificationem. ob hoc precise non peccat mortaliter. **I**tem qui in die festo petit debitum sine contemptu temporis a ecclesiastica exortatione non peccat mortaliter. **I**tem qui petit debitum in loco sacro quando alium locum habere non potest. peccat venialiter secundum Albertum. **S**i exigit cum gemitu quia sine usu matrimonii esse non potest. **I**n hijs casibus coiter doctores tenent quod actus matrimonialis potest sine peccato mortali fieri. **S**ed sunt alij casus in quibus periculum est vel non tam securum an sit veniale vel mortale exigere et reddere debitum. **P**rimus qui reddit debitum ante benedictionem nuptialem vel antequam in facie ecclesie contrahat. **I**tem qui exigit a menstruata. que est menstruata naturaliter. **I**tem de menstruata naturaliter que voluntarie reddit et complacenter. **I**tem qui petit in loco sacro cum alium locum habere possit. **D**ictum est tertio quod quidam matrimonialis actus est impetuosus et fit coiter cum peccato mortali

Capitulum **Quartum**

Primo qui querit delectationem in actu matrimoniali. extra limites matrimonii. sic videtur quod patet esset idem facere cum uxore etiam si non esset coniunctus. et est mortale peccatum. **E**t de ardentior amator uxoris. **S**ecundo impetuosus est qui fit cum faciende libidinis. et homo se ad hoc provocat per meretricias blandicias. vel de industria utitur calidis. et valde incentiis. aut per alium modum homini actum a se quasi exigit propter facietatem delectationis. **T**ercio fit concubitus contra naturalem modum ut cum obmittitur debitum vas. et hoc semper est mortale peccatum. quia plures seque non potest. et intentione nature totaliter frustratur. **Q**uarto est impetuosus quando fit contra naturalem modum esse ad debitum vas nature. ubi tamen dispositio corporis bene sustinetur; naturalem modum. **E**st autem modus talis secundum Albertum multiplex. **P**rimus modus est malus quando concubitus lateraliter fit. **S**ecundus propter quod fit sedendo. **T**ertius adhuc propter quod fit stans. **Q**uartus est pessimus qui fit a tergo. **U**bi dicitur. **t**ix. ubi obmittitur debitum modus concubendi solus qui ad situm non est semper peccatum mortale ut quidam dicunt. **E**t est quandoque sine peccato. **S**ic quando dispositio alium modum non patitur hoc ille. **S**ed alij dicunt secundum Albertum quod est contra intentionem nature. et impeditur conceptio. et est signum concupiscentie mortalis

Sextum Preceptum

nisi dispositio corporis alium situm
exigeret quod naturalis situs est.
ut fieri possit propter egritudinem
vel pinguedinem. vel periculum sus-
cipiendi fetum. aut propter aliam
causam rationabilem. Quinto
fit occubitus impetuofus cum
sit tempore prohibito. et tunc potissi-
me peccat ille qui petit. Sexto
cum sit in loco indebito ut in sa-
cro vel in publico in scandalum
aliorum. Septimo qui acce-
dit ad impregnata vicinam
partem ubi timor est de abortu.
Octavo cum quis accedit ad
menstruatam saltem naturaliter
menstruum habentem. ubi videtur
secundum se. quod petens scienter peccat
mortaliter quod ut dicitur non est ve-
risimile quod lex noua minus intē-
dat castitatem quam veteris. **Secundum leuiticum.**
xx. dicitur Qui cooperit cum mu-
liere influxa menstruo et reuela-
uerit turpitudinem eius. Ipsa quoque
aperuit fontem sanguinis sui in-
terficietur ambo de medio po-
puli sui hoc autem secundum se. non in-
fligitur nisi pro mortaliter. Hoc ra-
tione sic scotus. scilicet thomas. ad idem
declinare videtur in. **iiij.** Unde
glosando illam auctoritatem dicitur
quod intelligitur quando videtur voluntarie
consentit. Et non videtur im-
petuosus in eo qui petit debi-
tum propter votum continentie a se emis-
sum pari consensu. Aut ante ma-
trimonium emissum cum quo non

Capitulum Quintum

est dispensatum In prefatis casi-
bus omnibus actus matrimonialis
est peccatum mortale vel multum pro-
pinquus mortali. Notandum tamen
pro intellectu nominis modi. quod ille
qui vivit castitate et contrahit
matrimonium intentione consumman-
di per carnalem copulam peccat
mortaliter. Secus si solum ani-
mo coniugalis societatis. Item
quod quis qui vivit continentia pro-
petua non peccat mortaliter propter
primum actum matrimonialis peten-
ti coniungi implicite vel explicite
debitum reddendo secundum multos
tamen peccat mortaliter debitum a
coniuge petendo. nisi secum fue-
rit dispensatum. Item sic neuter con-
iugum potest continentiam vivere
sine consensu alterius. sic etiam pro-
babilius est quod neuter possit vi-
vere nolle petere debitum sine
alterius consensu. omnia illa sunt de
mente sancti thome in. **iiij.** Item
qui vivit continentiam perpetuam
etiam peccat mortaliter. primo
actu matrimoniali pro quo consum-
mat matrimonium quod votum sua-
re poterat post contractum religi-
onem intrando quod non fecit.

Capitulum quintum

Quod ventris in gluu-
es sit causa mechie et
luxurie ut patuit in
parietibus que post cibum sta-
tim erubuerunt **gen. iij.** Et **Ro.**
xij. non abule? in omnia coibz

Dextum**Preceptum**

a ebrietatib⁹. Et sequitur nō
 in cubilib⁹; a in pudicijs. Idē
 patuit in sodomitis. **Vñ** eze
 ch. xvi. ix. est imq̄tas sororis
 tue sodomē. supbia. saturitas
 pais. ⁊ habūdātia. ⁊ otū ipi
 us ⁊ filiaz ei⁹. Idcirco de vicio
 gule tria sūt vidēda. **Vñ** salua
 tor luc. xxi. ait. **A**ttendite ne ḡ
 uētuz corda v̄ra crapula ⁊ ebe
 tate. **C**rapula id ē cruda epu
 la. **I**doq; de vtroq; vidēdū ē.
Primo de gula i. ḡne. **S**ecūdo
 de sobrietate. **T**ercō de ieiunio
 quomō ad illud teneam. **Q**ū
 tū ad primū tria dicētur p̄nci
 paliter. **P**rimo quid sit tpan
 cia. ⁊ quid gula. **S**ecūdo que
 sint species gule. **T**ercō qn̄ sit
 mortale vel veniale peccatum.
Qūntum ad primum notandū
 q̄ ad intelligens quid sit vici
 um castrimargie ogruit scire
 quō abstīnēdū sit. **E**st autē ab
 stīnētia sump̄cō vel s̄tractio
 cibi vel pot⁹ s̄m q̄ reā dicitur
 racō. **Vñ. ij. pet. i.** ministrare in fi
 de v̄str̄ virtutē. in virtute au
 tē sciētiā. in sciētia autē absti
 nēciā. **E**x q̄ opt; abstīnētiā fieri
 optere s̄m scia; vic; q̄ntū op
 t; sumendo. q̄lia opt; vbi opt;
 quādo oport; ⁊ p̄t quid oport
 tet pro congruentia hominū
 bonorum cum quibus vivit
 homo. ⁊ pro congruentia per
 sone sue ⁊ pro sue valitudinē

Capitulum**Quintum**

consuetudinīs etatis laboris
 roboris ⁊ incomoditatis ne
 cessitate vel congruentia ut di
 cit **Aug⁹.** in li. de questiomib⁹
 euāgelij. **E**t etiam s̄m regionē
 in qua quis degit quia i vna
 cit⁹ consumitur cibus. q̄ i alia
 ⁊ sic de tempore. **S**ecundo **b**
 notādum q̄ corpus nobis da
 tum est ut seruiat spiritui n̄ro
 ad opera bona. que in hac vita
 non potest spiritus exercere si
 ne corporis ministerio. **S**ed ci
 bus. potus. somnus. ⁊ huius
 modi sunt nobis data: ut p̄ eo
 rum vsū cōseruem⁹ corp⁹ p̄
 posse in tali habitudine ut sit
 bene dispositum ad spiritui ser
 uiendum. **S**icut instrumētū
 bonum ⁊ aptū de seruit expedi
 te artifici ad laborādū. **E**st er
 go regula q̄ tunc homo tpa
 te vivit in cibo ⁊ potu quādo
 in eis talem modū seruat i qua
 titate ⁊ qualitate. vicib⁹ ⁊ sic
 de alijs circūstancijs. q̄ p̄ hoc
 corp⁹ suū in tali statu ⁊ robo ē
 p̄mit. ⁊ cōseruat q̄ ip̄ possit fa
 cē ea q̄ sibi optūt s̄m officium
 ad vitādū vitia. ⁊ de die i diem
 p̄ficiēdi i v̄tutib⁹. **I**dē itelligo
 de sōno vigilia ocio ⁊ exercitō
 ⁊ s̄lib⁹ ad corp⁹ p̄tinentib⁹ ut
 vult aug⁹. i li. de moib⁹ eccie.
Si autē signē q̄ in spiciēda sūt
 etas. oplexio. cōsuetudo. ⁊ filia.
 q̄ iuueis val; qd̄ nō val; puer

San? qđ non valz infirmus
 paup valet qđ nō dīues vñ si
 dīues delicate nutritus statim
 vellet grossa fumere: infirma
 retur. adeo dic. de diuitib? **Au**
 g? in de verbis dñi. vřatur di
 uites cōsuetudine infirmitatē
 sue. s; doleāt se alie non posse.
 meli? enim vellēt si aliter pos
 sent. Tu ergo dīues vttere cib
 electis 7 p̄tiosis. qz sic cōsueu
 isti a aliter non potes. Quia si
 cōsuetudinē mutas: egrotas.
Cōceditur ergo tibi vttere sub
 tilib?. da paupib? superflua.
 vttere p̄cōsis. da paupib? vilia
 hxc ille **S**ic etiā senex indiget
 melioribus q̄ iuuenis fortis
Similiter delicate oplexiona
 t? indigz p̄ bono statu sui cor
 pis subtiliorib? 7 magis delica
 tis q̄ robustus 7 grossi corpis
 homo. quē panis 7 legumina
 pl? accēderēt q̄ alterū carnes
Sic etiā fm offitia attēden
 dum est. qz fabz vel simile me
 chanicū pl? 7 crebri? oportet
 comedere a sibi forte grossio
 ra suffitiūt q̄ infudāti studio
 a spūali exerciō **T**ercō no
 tādū fm q̄ aliqui vaias intē
 cōnes hñt qui sumunt cibum
 aut potū modēate. fm hoc etiā
 sūt diuerse abstīnētie. Et sunt
 sex. quarz vna sola virtus est.
vnde ūsus Abstīet egez. egēs
cupidus. gula. fimea. virtus.

Prima abstīnētia dīr mediā
 lis q̄ fit solū p̄t sanitatem cor
 pis cōseruandā aut recupādā
 7 non est virtus. qz ibi deficit
 optima circūstātia q̄ est finis
 debitus i scđo nōbili tact?. dī
 aut solum qz si abstīnerz pro
 pter sanitatem corpis non ibi
 sistendo s; eam i bonū virtutis
 7 dei obsequiū ordinādo esset
 merito ria. **S**ecda dīr abstīnē
 tia auaritie que fit solum ad p
 cendū expensis nec virtus ē
Dicitur etiā solū qz si abstīne
 rz p̄t minus expēdere. nō ibi
 sistendo. s; vltērius referēdo in
 fines debitos ut p̄pter miscicor
 die opa faciēda vel sibi racō
 nabiliter in futurū prouidēdo
 vel ad laudem dei a ad similia
 tunc virtus est q̄ saltem alie
 circūstācie debite ibi eēt **T**er
 tia dīr paupertatis. que fit so
 lum ex necessitate penurie. nec
 ista est virtus. nisi paup non
 habēs vñ laute viuerz abstie
 ret contentus hīs que h; tñ
 cum illa intencōe qz si etiā mī
 ta possiderz: nollet lauti? viue
 re. ex quo illō sibi sufficit pro
 cōuenienti corpis valitudine
S; si vellet sic viuere p̄pter de
 um. illa eēt vera virtus abstīnē
 tie. **Q**uarta vocatur abstīnē
 tia p̄pocriū. que fit p̄pter hoim
 inanem gloriā. a hxc sep est
 mala **Q**uinta est religionis q̄

Sextum**Præceptum**

fit sicut dictamen recte rationis propter deum modo dicto in notabilis secundo. **Sexto** additur cum quis ratione gula ieiunat id est quando quis abstinet solum vel principaliter propter hoc ut postea delectabilius comedat. **Quarto** notandum quod gula opponitur temperantiae et abstinentie. et est actualis duplex gula. Una interior que animalis et immoderata appetitio immoderate edendi aut bibendi propter concupiscentiam cibi aut potus delectabilis aut ipsius delectationis. **Secundum** exterior actualis gula est immoderatus esus aut potatio ab interiori inordinata edendi aut potandi appetitio imperata. **Dicitur** primo quod est animalis appetitio. ad dram famis et sitis que sunt appetitioes naturales nec subiciuntur rationi. **Gula** autem est appetitus animalis que est appetitio actualis existens in voluntate aut in sensualitate. a voluntate tamen aliquo modo dependens et rationi potest subici. **Dicitur** secundo appetitio non delectatio. **Pro** quo notandum quod circa superconem cibi aut potus tria sunt consideranda. **Primum** est ipsa delectatio que est in sumptione ciborum aut potuum. **Et** ista delectatio est virtus operantis seu abstinentie non auferit. nec videtur eam moderare. quia naturalis est homini delectatio. et est maxime

Capitulū**Quintum**

in abstinentibus. quibus panis plus sapit quam gulos pisces aut carnes. et hoc propter naturalem appetitum necessarij cibi sibi. **Secundum** est concupiscentia et illa est amor et desiderium delectationis que est in cibum et potuum sumptione et esu. delectatio enim experta in cibis et potibus causat amorem et desiderium sui. **Et** istam concupiscentiam moderatur virtus abstinentie. ne sua magnitudine faciat excedere circa cibum et potum contra bonum rationis eos sumendo vel appetendo ultra debitam quantitatem. qualitatem. tempus. et similia. **Tertium** est actus interior et volitio sumendi cibum. aut exterior actualis sumptio ab interiori volitione imperata. que volitio causat habitum abstinentie: prompte et faciliter inclinantem ad debite sumendum victum. **Unde** gula non est delectatio causata ex sumptione cibi aut potus. sed est animalis appetitio seu concupiscentia inordinata. **Dicitur** tertio quod est appetitio inordinata. non enim omnis appetitio edendi aut bibendi animalis est gula. sed appetitio inordinata ut cum quis voluntarie vult et appetit cibum vel potum aliter quam sicut dictamen recte rationis. ut scilicet propter opus. **Ante** tempus. et sic de alijs circumstantijs

Dicitur quārto ppter concupi
scētā cibi delectabilis nā si q̄s
excedit i qualitate. q̄titate. ā
fm aliam circūstantia; Ita q̄
appetat aut sumat cibū plus
debito aut delictiore q̄ neces
sariū sit: aut an debitam hora;
7 hoc nō p̄t cōcupiscētā. sed
estimās sibi necessariū non p
tinet hoc ad gulam ut dicit thō.
2.2.9. **Cxlvij.** h̄ ad quādā im
piciā; nec est semp pccm qz
nō p̄t semp ab homine vitai
Vñ dicit greg. iij. mor. Quia
p̄r eñ voluptas necessitati mi
scet. quid necessitas petat. 7
quid voluptas suppetat. igno
ratur. **Et Aug. x. cōf.** Quis ē
dñe qui aliq̄ tulū extra meta
necitatis cibū non sumat. **S;**
si q̄s ppter cōcupiscētā id est
amōre 7 d̄sideriū delectacōis
que habetur i edēdo 7 potādo
excedat mensurā in edendo 7
potādo. hoc est gule. siue sit ex
terior sūp cō. siue sola interior
vlicō vl appeticō. 7 semp est
pccm **Sed**o principaliter
ē vidend q̄ sint sp̄s gule **Sūt**
aut plures. qñq; ponit glō. 7
greg. super illo gen. xxv. vbi
esau ait. **Jacob** da m̄ de coctio
ne hac rufa. **Et** sumuntur ex
xxx. mor. **Et** oēs sunt fm ob
missionē 7 defectū circūstanci
arū principalū que requirū
tur in virtute abstētie **Vñ**

ūsus **Pre.** pprie. laute. nimis
ardenter. studiose. **Prima** ē cū
ante debitā horā fumitur ab
aut potus sine racōnabili cau
sa. h̄ solū ex inordinata concu
piscētia ciborū aut potuū. de ta
lib; dicit ap̄ls. **phil. iij.** quozū
de9 vter est. qz primo querē
regñū dei sui **Regnum** aut dei
eorū est esca 7 potus. **Sed** a ē
quādo homo querit laucōres 7
p̄ciosiores cibos. quos nō req̄
rit sūp dicta sui corpis valitu
do. nec honestas stat9 aut per
sone. h̄ hoc in eo causat inordi
natus amor delectacōis que i
talibus est **Sic** filij israhel nu
meri. xi. carnes desiderabant 7
puniti sunt. **Et luc. xvi.** Dives
epulo epulabat q̄ tidie splen
dide. **Quo** cōñ. **Sen.** palatum
tuum fames excitat; nō sapor
es **Tercia** qñ homo ea q̄ in abis
ā potibus sumēda sūt. vult 7
appetit ea nimis accurate p̄pa
razi. frigēdo. assando. elixando
7 p̄ diuersa exquisita cōdime
torum geneā. ut hominē ad sū
pflue sumēdum non solū inci
tent gustu p̄ diuersos 7 delica
tos saporos: sed etiam visu per
varios colores. 7 olfactu per
multimōs odores. **Sic** fecerūt
filij helij. p̄mi re. ij. qui ut dicit
magister i hist. scolastica **An**
q̄ adolerēt adipē. tollebat ab
offerentibus crudam carnem

Sextum **Preceptum**

ut lautius sibi peccaret. Tales sunt sicut bestie ruminantes studiose. vic; medicantes de accuatibus. Sed differunt ab eis quod bestie post cibum isti autem animalia ruminant. Quarta est quoniam homo nimis in quantitate excedit in cibo vel potu plus sumendo in quantitate quam sibi necesse aut ouem magis propter delectationem se implens quam reficiens. hęc una fuit causa subuersionis iudome. **Vñ Eccl. xvi.** Ecce hęc fuit iniquitas sororis tue iudome. supbia satuitas panis. et habundantia et otium ipsius. et filiarum eius et manum egeno et pauperi non porrigebant. Quinta cum homo nimio de desiderio et auaritate victum quodammodo. vorat sicut lupus vel canis famelicus. Sic fecit esau gen. xxv. Nam Jacob coquentem pulmentum: venit esau lassus de agro dicens. da mihi de coctione hac rufa. Et sequitur enim moior. Et sic accepto pane et lentis edulio vendidit primogenita sua. **Ido dicit Aug. 9.** Melius est piscari versus more domini. quam lenticulam more iumentorum. Item idem. Mallē piscem ome medere cum domino. quam lenticulam cum esau. Sexta species est. cum quis nimis frequenter sumit cibum aut potum. hęc fuit una causa damnationis diuitis. **Luc. xvi.** quod epulabatur quotidie splendide. **Suf**

Capitulum **Quintum**

ficat ei homini sano quod non est puer amentus labore graui bis in die sumere cibum. Aliter facere more porcorum et bestiarum est seruare. Est enim pro uerbum uulgare. Semel sumere cibum est diuinum. bis humanum. ter et ultra bestiarum. Septima est noua et in consuetudine sumere. hęc est enim causa. quare semel suam proxi dum bestie diutius uiuunt quam homines quidam uiuant. quorum peripodus. id est spatium vite. est semel psal. in ipso septuaginta anni. Si autem in potentatibus octuaginta anni: amplius eorum labor et dolor. Quia homines quidam noua et in consuetudine sumunt cibaria. bestie uero semper fere eadem ut uacca fenum. **Unde Eccl. decimo.** Omnis potentat? breuis uita. Octaua est quando homo multis et varijs ferculis et potibus uult uti. non ad sustentandum naturam sed ad irritandum gulam. Sic fecisse uidetur assuer rex gentilis bester. primo. de quo facta conuiuio sollempnissimo dicitur. bibebant qui inuitati erant aureis poculis. et alijs atque alijs uasis sibi inferebantur. Alona est cum preciosa vel sumptuosa nimis quis procurat non habens respectum nisi ad hoc quod sint magis saporosa. **apud quod dominus uidetur**

quinq; milib; non rara s; coia
 in ista terra in qua fuerunt pui
 rasse. cum de quinq; paib; or
 deaceis a duob; piscib; facia
 uit eos. non enim legitur q
 potu vini dedit. carnes aut de
 pane triticeo. q; coibus comu
 ma sufficit. et plus non unq;
 f phciunt. **Q**uo ad tertiu prin
 cipale dubitatur qn gula pec
 catu sit mōrle vel non. **R.** s; m
 th. vbi sup. **Q**n hō tātu amat
 a dē dēat delectacōes in cibis
 ut ppter eos cōsequēdos deū ote
 nit. paratus agere vel etiam
 agens cōn dīna precepta. ut
 huusmodi delectacōes osequa
 tur tunc ē mōrle peccm. q; ppo
 nit delectacōez hmōi deo. **Q**n
 vtro quis amat hmōi delecta
 cōnes plus debito: citr tñ deū
 q; lic; amet a dē dēat p l^o debi
 to hmōi delectacōes: tñ neq;
 q; vll; ppter eas agere contr
 legē dei. tunc ē vniāle peccm
Et hoc vult augg. in s; mone de
 igne purgatoz. vbi dicit. **Q**uo
 ciēs aliq; i cibo aut potu plus
 accipit q; necesse sit: ad minu
 ta peccata nouerit p̄tinere. **E**t
 hoc intelligitur cū ppter amo
 rē delectacōis hoc cōtigit quā
 pl^o debito amat. lic; citra deū
Qn autē gula q; ad potum sit
 mōrle patebit statim. **E**x p̄mis
 sis p; q; gula est peccm mōrle
 quādo ppter crapulā. ieiunia

ecclie vel missa in dieb; dñicis
 vel magnis seu p̄cipuis festis
 negligit. **S**ecūdo poss; eē mor
 tale qn conscientia alicui p̄babi
 liter dicitur. q; comedere vel bi
 bere vltra talem mēsurā ess; de
 structio nature. vel soluere ie
 iuniū tali die. a comedē tales
 cibos eēt cōn p̄ceptum ecclie. **E**t
 scādalifaret nōbiliter p̄ximū
Tercō poss; eē mōrle quādo
 q; comeder; vel biber; sine di
 spēsacōe vel necitate cōtr illd
 qd vult. patent ista. q; in oi
 b; istis homo patus est face
 re oīra dei p̄ceptū ppter gulam

Capitulum Sextum

Dicitur est i precedētib;
 de vna spē t̄pantie. vi
 delic; de p̄fimoia seu
 frugalitate q; ē modeata sup
 cō vel s̄tractio cibi s; m rectā
 racōem. **I**am dicēdum est de
 alia spētie vic; de sobetate. q;
 ē virt; disponēs hoīez ad ha
 bēdū se bene circa vsū potus in
 ebare valētis. de q; tria tāgen
 tur. **P**rimo q; necessaria sit so
 brietas. a qd sit vitū sibi op
 positū sc; ebrietas. **S**ecūdo de
 filiab; gule **T**ercō de r̄medijs
 videbitur gule tam quo ad
 p̄fimoia q; quo ad sobetate
Quātum ad primū nōndū
 q; sobrietas ē virtus inclīnās
 habētē ut dictū ē. ut vtatur
 potu t̄pate i q̄litate in q̄titate

a sic de alijs. ut dictū fuit in p
mo 7 secūdo notabili pcedētis
capituli. Et est virtus multū
necāria. eo q̄ vsus moderatus
h̄mōi. maxime vmi plurimū cō
fert corpi 7 anime. Et modic⁹
excessus multū nocet. q̄ sua fu
mositate t̄ bat caput 7 ipedit
vsū racōis. magis q̄ excessus
cibi. **Dñ** **Eccī. xxxi.** Equa vita
h̄ois vmi in sobrietate potatū
Et ibidē **G**ultacō aie 7 cordis
b vmi moderate potatū. **U**
cūdo nōndum q̄ ad moderate
sumendū potum q̄q̄ exēpla
inducunt. **P**rimū abstīnētia. eo
rū q̄ fuerūt 7 sūt extra fidem ca
tholicā nā sarraceni fm suā le
gem p̄petuo abstīnēt a vmo.
Item **Jeremi. xxxv.** rechabite ī
xteri lege nunq̄ bibeant vi
nū. **I**tem tercō illud q̄ d̄ nūe
ri. vi. **N**azarei tpe osēra cōmis
sue nō bibeāt vmi. xl aliud
q̄ inebriare possj. **Q**uarto nā
rāt h̄istōie q̄ karol⁹ magnus
non bibeat nisi ter in mensa
Similit̄ q̄nto legitur q̄ ludo
wicus rex frācorū ī vase ex quo
bibit habuit tpe hūb̄ti signū
vsq̄ ad quod ei ministrabat
vinum 7 residuum totū imple
batur aqua. **S**i tales gentiles
iudci. 7 reges moderate bibeāt:
q̄nta x̄reundia est simplicis
c xp̄ianos ī potu excedē. **U**
cō notādū q̄ vmi multa mala

facit abutentib⁹. **P**rimo inci
tat ad libidinez. **p**uer. xx. **L**u
xuriosa res vinū. 7 sic otienti
am destruit. **S**ecūdo facit tur
bacionem ad alios. quia au
daciā generat. **Eccī. xxxi.** **V**i
num multum potatum irrita
cōnez facit. **E**t sic pacem tollit
7 amicitiam. **T**ercio facit blas
phemare. vnde super illud. i.
Corinth. de cimo. **S**ive come
datis siue bibatis dicit glosa.
Si vmi olētia te inurgites.
quascumq̄ laudes lingua so
net. vita blasphemat. et sic dei
laudem tollit. **Q**uarto facit fa
tue loqui. **S**ecundo **E**sdre. iij.
homines facit fatue loqui. **E**t
sic tollit linguam disciplinatā
Quinto vmi incitat ad va
nam leticiā. **S**ecundo **E**sdre. iij.
omnem mētem conuertit in se
cuzitatem 7 iocunditatē 7 nō
meminit omnem tristitiam. 7
sic tollit luctum qui ē quedā
b̄tūtudo vie. **S**exto obscurat ī
tellectū. **Eccī. i. diē.** **S**alomon
ut aīam meā melius trāsserrē
ad sapiēciam: cogitavi a vmo
abstrahē aīaz meā. **S**ic etiam
dañ. i. 7 dañ. x. daniel idē fecit
7 sic tollit deuocōem. **S**eptio
apostatatare facit interdum. ad
litteram religiosos 7 non per
seuerare. **V**nde **Eccī. de cimo**
no vmi apostatatare facit. 7
sic tollit perseueranciam.

Quarto nōndum q̄ circa
potum vīni multa cōtingūt re
plēxibilia. p̄mo ī q̄titate **I**so
i. thi. v. modico vtēre vīno.
Bern. Sit n̄ vobis plac; au
ctoritas apli de bibēdo vīno
obsecro. ne tradatis obliuionē
q̄ dic. modico. **S**cdō ī nume
ro ⁊ varietate vīnoz. nam in
nobilissimo diuicio q̄s apud
gētilēs legitur hitū fuisse **he**
ster. i. nō legit q̄ diuisa vīna
fuerit ministrata. h̄ vīnū habū
dans ministrabatur ibi nō vi
na ibidē p̄mo. **T**ercō ī qua
litate p̄tiositatis. vñ vix pelli
moz. **Sap.** ij. dic. vīno p̄cio
so nos impleam?. **Q**uarto ī
actione q̄ ad fortia vīna **Ecc.**
xxxi. Quā suffitēs est hominī
vīnū exiguū id est debile. **Q**uī
to ī tpm vīab? extraordina
rie bibēdo. p̄iores a finis q̄ cer
tis vīab; adaquātur de hīs
p̄. xxij. **C**ui v. nōne hīs q̄
morantur ī vīno. p̄fata omnia
īndecētia sūt ī seculāi. p̄serū
ī muliere vel puero. **P**etiora ī
clerico. h̄ pessima ī religioso
h̄c quīd de immoderātia vīni
sūpt dicta sūt que otigere pos
sunt ī ebrijs ⁊ etiā ī nō ebrijs
Sed ebrietas speāle malum ē
vitium **Et h̄m thō.** 2. 2. q. **Cl.** **C**a
pitur dupliciter. **V**no modo
put dic. quēdā defectū hōis q̄
accidit ex multo vīno aut alio

potu fumoso potato ex quo fit
ut homo non sit cōpos racōis
Isto modo non est culpa cum
non sit volūtaria. nemo enim
vult hōmōi ebrietatem saltem
p̄ se vel solam. h̄ est defectus q̄
dam culpam cōsequens. **A**lio
modo dic. actū quo q̄s ī hūc
defectū incidit. ut est interior
vlicō potacōis immoderate
Aut ē ip̄amet exterior potacō ī
moderata ⁊ īmebriās. **E**t potest
ista ebrietas cōtingere t̄plici
ter **P**rimo q̄ homo nesciat po
tū esse immoderātū ⁊ īmebriā
potētē. q̄ forte ignorat for
titudinem vīni. ⁊ credit se tan
to idigere potu. ⁊ sic īmebria
tur **S**ic de noe videtur esse fa
ctum **gen.** ix. **E**t hodie otinge
re poss; ut si quis ī itinere pe
grinādo multum fatigatus ⁊
calesact;. nesciēs fortitudiez
vīni illi? terre bibet; ī q̄titate
q̄tum credit; se indigere. ⁊ tū
apt̄ nimiam fortitudinē vīni
quā oīno ignorat īmebriatur
aliqua lter **S**iliter cōtingere
poss; de aliquo simplici q̄ pu
tar; se debile vīnum bibere. q̄s
tū sibi p̄ industria; forti vīno
limphātū est; eo p̄itus igno
rante. **E**t sic pot̄ esse ebrietas
sine p̄ccō. p̄cipue si non ex ali
q̄ negligētia hōis cōtingat
Scdō modo sic q̄ homo p̄ci
piat eē immoderātū potum nō

Sextum**Preceptum**

tñ estimat ipm inebriare potē
 tem Et sic esse pot cum pccō v
 mali eo modo quo supi? dictū
 est de gula **Tercō** modo pot cō
 tin gere q? aliquis tm pcpiat
 potum esse immoderātū 7 meb
 antē. attñ magis vult ebrieta
 tem incurrere q? abstinere. Et
 sic est pccm mōre. Quia talis
 volens a sciēs priuat se vsu ra
 cōis. qd est optimū hois. a si
 ne quo nec virtutes operatur.
 nec vicia declinat. Et hoc vult
 aug? .i. s. mone de purgatorio.
 vbi dic. q? ebetas si sit assidua
 est peccatū mōre. non intēdes
 p hoc q? ebrietas fiat mōre p
 solam itera cōe; **S**ideo q? nō
 pot esse q? homo assidue inebri
 tur. quin sciens 7 wlēs ebrie
 tatē incurrat. dum sepe expituz
 fortitudinem vini 7 suā habi
 litatem ad ebrietate; **Q**uo
 ad secundum principale nōn
 dum q? quinq; ponit **gregor.**
xxxi. morali. filias que ex gule
 vico generātur. que etiam sūt
 cause vel occasiones alioz ml
 tozum malozum corpōis 7 ani
 me. **P**rima est ebetudo sensus
 circa intelligibilia. **A**cies enim
 racōis obtunditur 7 ebretatur
 p immoderātā ciboz 7 potuum
 sump cōem ppter fumositates
 inde surgētes a caput pturbā
 tes. nam sicut fenestra obstru
 cta limo obtenebratur. sic intel

Capitulum**Sextum**

lect? abis a potib? obscuratur
Secūda ē inepta leticia **C**ū ei
 p immoderātā cibi a potoz qñ
 sopitū ē racōis gubernaculū.
 tūc sequūtur ut plūmū multe
 discordiā cōes i appetitu. 7 male
 inordinate passiōes. 7 spāliter
 vaga qdā leticia a inepta **T**er
 tia filia ē multiloquū. p qd in
 telligi pot inordinatō locutiōis
 siue q ad supfluitatē verboz.
 siue q ad honestatē eoz. vtrū
 qz ei oitur ex inordinata sūp cō
 ne ciboz 7 potuū **V**ndē gre. in
 pas. **N**isi gule deditos imodera
 ta loq̄citas capet: diues ille q
 epulatus q̄tidie splendide s̄z
 i lingua graui? nō arderet. **Q**u
 ta filia s̄z scurrilitas. id ē qdā
 leuitas in exteiorib? motibus
 a gestib?. siue quedā ioculai
 tas que risum mouē solet ut di
 cit **glō. Eph. v.** **V**n dicit gre
 gori. ome. de diuine epulone.
Prima male cōuiuātib? culpa
 fabulatur loquacitas loquaci
 tatemq; ludendi sequitur le
 uitas scribitur enim **S**edit po
 pulus manducare a bibere. 7
 surrexit ludere **Q**uinta filia est
 immūdiācia corpōis. que pot
 attēdi s̄m inordinatam emissi
 onem quazūcūq; supfluitatū
 7 maxime seminis. aut p vom
 tum. **S**equūtur etiā plura ma
 la anime 7 corpōis ex gula **P**ri
 mo auaritia. quia plūā fercula

wlētes h̄re vel delicata victu
 alia facili? conātur p̄phas ⁊
 nephas ac q̄rere t̄palia vnde
Iero. Delicie ⁊ epularum vaie
 tas auaritie fomenta sūt. **Se**
 cūdo seq̄tur luxuria. vnde **Iero.**
 q̄ diu eua i paradiso abstīnu
 it: virgo fuit. q̄ cito p̄ceptum
 abstīnētie violauit: corrupcō
 nē sēsit **Tercō** Ira ⁊ inuidia v̄n
 .ii. **Re. xiii.** Absolon fecit ouiuū
 um ⁊ interfecit frat̄e suū amā
 tū temulēt? eēt vino: **Quarto**
 p̄accidiam requiē prestat de
 monib? **Iso** legio demonū di
 xit **Marci. v.** mitte nos i gre
 gē porcōz. q̄ d̄ns p̄misit eis.
In signum q̄ gulosi sūt. s̄m
 glōz. demonū habitacula **Qu**
 to gr̄uat spiritū ⁊ ab omni de
 uocōe dicit vnde **luc. xxi.** Attē
 dite ne ḡuentur corda v̄ra cra
 pula ⁊ ebrietate **Crapula** aut̄
 ē cruda epula. q̄n tātū de cibo
 sumitur q̄ calor naturalis nō
 sufficit ad ei? de cocōez. **Sex**
 to sequitur corpis infirmitas
 p̄mo infirmitates plures. **Iso**
Eccā. xxxvii. In multis enī esca
 erit infirmitas **Septimo** sepe
 mors sequitur. **Vnde** ibidem
 apt̄ crapulam multi pierunt.
¶ Quo ad terciū p̄ncipale no
 tandum q̄ cōtra gulam sūt
 plura remedia. **Primū** est ser
 mo d̄m? hoc dat d̄ns. **Math.**
 .iii. d. dyabolo de gula tēptā

ti non i solo pane viuit homo
 s̄m omni verbo q̄d p̄cedit de
 ore dei. ad h̄ram enim frequēs
 sp̄ualis cibi studiū gulā restri
 git. secūdū ē moderata occupa
 cō. **Vñ pu. xxi.** desideria occi
 dunt pigrū. noluerunt enī q̄c
 q̄ man? ei? opari. tota die cō
 cupiscit ⁊ desiderat ad h̄ram nā
 q̄ aures otiosi desiderāt rumo
 res. oculi vanitates. ⁊ os gulo
 sa. **Tercium** est elongacō ab
 h̄is que dāt occasionem exce
 dendū i cibo ⁊ potu **Sicut** sūt
 delectabilitas. vaieras. vel in
 mietas ciboz. fugere enī i vi
 cio gule sicut luxurie victorio
 sum est **Vnde gen. iii. d̄r** Vi
 dit mulier lignū q̄d bonū ess̄
 ad v̄scendū. ⁊ pulch̄z oculū
 aspectu q̄ delectabile tulit de
 fructu illi? ⁊ comedit **Quartū**
 est cōfidere frequēter qualis
 post mortē caro sit futura **Quō**
 docz greḡ. dicens **Nihil** adeo
 valz ad domand̄ carnis deside
 ria: sic cogitare qualis sit futu
 ra mortua. **Quintum** est me
 ditacō eterne cene quā nō v̄l
 tarde gustabūt q̄ i p̄rdio hu
 ius seculi se filiōs porcōz refi
 tiūt **Sic** etiā cenā auide gusta
 re neq̄t qui i p̄rdio se reple
 unt. **vñ math. v. b̄tī** q̄ esuriūt
 ⁊ sitiūt iustitiā q̄m ip̄i satura
 b̄ntur. **Si** b̄tī q̄ esuriūt: ergo
 beacōres q̄ saturab̄nt **Sextū**

Sextum**Preceptū**

est consideratio malorum quae gula facit in secundo membro tactorum. **R**atio tripliciter infert mortem: culpe corporis. et eterne damnationis. **V**n Job .vi. gustare quod potest quod gustatum affert mortem. nam sic cum prudenter mensura sumitur medicina vel tyriaca: sic sumi debet discretissime victualia. **S**eptimum est consideratio penitentie christi in se et membris suis. **T**ren. .iii. Recordare paupertatis. et transgressionis. et fellis. quae ad primum. Quis etiam quo ad alterum cogitare posset pauperum pro victu sollicitudines. labores. modicitates. et exiguitates quas patiuntur captivi. mendicium. viduae. et dei amici. **O**ctavum et optimum est dei gratia. unde qui laborat hoc gulae vitio. debet orationibus instare. **I**do Job. .iii. Qui biberit ex aqua quam ego dabo ei non faciet in eternum. **E**t Ier. .xix. optimum est gratia stabilire cor. non escis que non profuerint ambulanti in eis. **C**api. .vii.

De abstinentia et Ieiunio

De abstinentia et ieiunio tria nunc sunt videnda. **P**rimo quae sunt utilitates consequentes ieiunium. et quae mala sequantur non ieiunantes. **S**ecundo quae teneantur ad ieiunandum. quoniam et qualiter. **T**ercio de potentia abstinentiae in homine. **Q**uintum ad primum notandum primo quod ieiunium secundum **tho.** in .iii. di. .xv. est prima via victus ab

Capitulum**Septimum**

stinentia quae ciborum. **P**rimum scilicet per se prima via victus semper est necessaria ad virtuosum actum habendum in sumendo et appetendo cibum. **S**ecundum scilicet abstinentiam in certis cibis et potibus. certis horis non semper necesse est sua esse quoniam ieiunium indicatur ut postea dicitur. **S**ecundo non dicitur quod quintuplex est ieiunium seu abstinentia scilicet nature pro salute mentis et carnis in sano necessario. **S**ecundum est spirituale videlicet abstinere a vitiis secundum **Iero.** etiam ad electorum demonum necatum. **T**ertium est meritis ut discipulorum christi in triduo mortis christi. **E**t etiam aliorum quibus dulcedo spiritualis subministratur. **V**irtutum est gaudium ut discipulorum christi in eius presentia et devotorum in pena consolacionis spiritualis. **Q**uintum est ieiunium ecclesie quo tamen semel certa hora. et certis cibis. quis abstinet et quis est fructus. de hoc solum est ad propositum. **T**ercio non dicitur quod b gulosi quidam dicunt ieiunium minimum virtutis esse actum. **Q**uo contra secundum **tho.** in .iii. di. .xv. fructus. .xii. et utilitates ieiunium in summa ponit. **P**rimus est diminutio fomitis quem ab adam et parentibus contraximus. qui licet peccatum non sit. tamen valde inclinatur ad peccatum nisi ieiunium et aliis operibus virtutis sibi resistatur. hic fomes ignis est. virtutum opera destruet

Sextum Preceptum

si ligna ciborum et potuum inordinate sibi ministratur. Ido apostolus ait. i. cor. ix. Castigo corpus meum et in virtutem redigo. ne cum alijs predicauerim: ipse reprobus efficiar. Castigatur etiam et domatur corpus ut vivat anime facilius et vicijis non lasciviat. **Sed** est delectio peccati. quod ei ait greg. caro leta nos trahit ad culpam afflicta ducit ad penitentiam. id est filij israel propter peccatum ieiunaverunt. Judic. xx. Tertiū est acq̄hico virtutum et augmentatio. nunquā enim tempore virtutem obtinemus nisi tempore per abstinentiam iteratis actibus infundimus ut dicitur. phis i. iij. ethico. et. ij. domato etiam corpore: facilius servit spiritui ad virtutes. obditur etiam in hoc ecclesie. et sic meremur per obedientiam. Quātus est corporalis dotis in patria augmentatio. Corpore enim resurgendo erit lucidum subtile impassibile et agile. et in corporali pulchritudine et alijs similibus: unde erit alio excellentior. **Hij** autē qui sunt christi corpus suum crucifixerunt cum vicijis et concupiscentijs ieiunando. gal. v. Verisimiliter erunt excellentiores in talibus dotibus que sunt accidentale primum. Vn ap̄ls. i. cor. ij. Vnusquisque propria accipiet mercedem secundum suum laborem. **Quintus** est mentis eleuatio ut patet in lxv a

Capitulum Septimū

quod post ieiunium. xl. diebus vidit visionem magnam. ij. re. xix. Ieiunium enim ad hanc intellectu acumen cores sunt. quod per gulam anima corpori nimium immergitur. quod per abstinentiam ad superna elevatur. **Sicut** videmus quod secundum philosophum. **Aves** paucarum carum aptius et altius volant et vident. **Et** illa quicquid tanguntur in profacōe. **Qui** corporali ieiunio vicia operum quo ad primum et secundum. mentem eleuas quo ad quartum. virtutem largiris quo ad tertium. et premia quo ad quartum. **Sextus** est corporis sanitas. unde hugo de sacro victore. natura humana in modo dico contenta est. consuetudo vero multa addidit. et voluptas plurima agregavit. **Et** ad litteram ieiunantes saniores sunt quam divites et rapulosi. **In** quibus naturalis ignis tot victualia non valens consumere: cito sic materialis ignis extinguitur. **Septimū** est satisfactio nobilis pro peccato. **Sicut** primum re. vij. filij israel qui offenderat dominum ieiunaverunt. di. Tibi peccavimus? domine scilicet eligendo regem. **Ratione** cuius est per penitentiam ipsa abstinentia. **Et** ceteris precibus tanto plus de purgatorio pena minuit: quanto plus ipsum corpus ledit. **Octavus** est quod ieiunium et abstinentia est ad cautelam pro peccatis futuris. prout ei citius recordatur ne offendat

Sextum**Preceptū**

de futuro qui tam p̄alit̄ puni
ti sūt de p̄tito ut patuit **Jone.**
iii. In ieiunio m̄mūtaz a r̄ge
m̄mūtō. Non? est q̄ p̄ ieiunū
fit decimacō t̄pis quedā. Vñ
bt̄s **greg.** dicit̄ i ome. duct? **?**
est ih̄sus in desertū. dignū enī
ē ut qui tot dieb? vltra semel
refici possim? in corpe: etiā inē
dum abstineam? a corpalib?
ut recreemur in mēte. **Decim?**
est q̄ ad sacramenta p̄epat
ut fructuosius sumantur. **Ideo**
tota q̄dragesima ieiunatur ut
i die pasche deuote coicetur p̄t̄
q̄d etiā eccl̄a precepit a non ie
iuno sine necessitatis articulo
nullū debē cōmunicai. **Vndeci**
m? ē q̄ p̄ ieiunū xp̄o passo m̄
tū oformamur q̄ sic ad h̄ram
nonā in cruce ē p̄ nob̄ passus:
sic nos p̄t̄ eū vsq; ad eādē h̄
rā nos cruciādo ieiunem? ut di
cit **tlx. i. iij. di. xv.** **Duodecim?**
ē q̄ facilius p̄ nob̄ et alijs ea q̄
petim? a deo obtinemus. sic da
mel oratur? ieiunauit dan. x.
et facti multi. **Qd̄** aut̄ ieiunia
ab eccl̄a instituta sint rigide ob
seruāda: ad hoc multa inducūt
Primo ritus iudeoz quorū dā
qui adō rigide suabāt suas ab
stinētias ut potius mori elige
rēt q̄ abstinetiā indictā solue
rēt ut pt̄. **ij. machab. vi. et vii.**
Quāta ergo **wrecūdia** ē xp̄ia
nū tpe gr̄e facili? solue ieiunū

Capitulū**Septimum**

Secūdo q̄ nō inuenitur aliq̄d
p̄ccm̄ hūanū gr̄ius punitū q̄
fractō abstinetie impoite ut p;
in p̄mis pentib; **gen. iij.** **Quinta**
ergo pena infligenda ē faciliē
abstinetiā nō seruātibus. **Ideo**
zach. iij. **Adā** exēplū meū ab
adolescētia mea **Tercō** abstine
tia multos malos h; impugna
tores. **Eā** caro impugnat. **Ite;**
creature visu pulchre. et ad ve
scēdū suaues **Ite** dyabol? ut p;
in xp̄o a p̄mis pentib; ymo ip
sā ipugnat racō q̄d ē maximū
q̄ facile cōi eā reperit multa ar
gumēta **Ite** societas h̄im̄ ideo
t̄nto virtuosior est act? absti
nētie. q̄nto pluēs h; ipugna
tores. vñ ps. virilit̄ agite a cō
fortet̄ cor v̄r̄m oēs q̄ spatis in
dño. **Secūdo** p̄ncipalit̄ ma
gis i sp̄ali videbit̄ q̄n sit p̄cep
tū ieiunae et abstine **Qualit̄** te
neam̄ ieiunae. et an ieiunū sit
disp̄sabile de p̄mo **hm̄ tlx. 2. 2.**
q. Cxlvij. Ieiunū cadit in coi
sib̄ p̄cepto legis natue. **Primo**
in q̄tū p̄tinet ieiunū ad necari
am cohibicōez a p̄ccō **Secūdo**
in q̄tū p̄tin; ieiunū ad satisf̄a
ctōez; i p̄nia. et sic cadit sub p̄ce
cepto d̄mo. sc; put̄ inūctū ē in
p̄nia simplicit̄. a sic ē ps sac
menti **Tercō** cadit sub p̄cepto
eadē abstinetiā in q̄tū per cibū
aliquē p̄babiliter quis sanita
te corporis et vita priuaretur.

Sextum**Preceptum**

Quarto cadit sub precepto legis dñe qñ q̄s vult ieiunare. Quinto sub precepto ecclie cadunt ieiunia ab ecclia instituta et p̄cipue ieiunium quod dicitur gesime. quatuor t̄p̄m. vigiliarum oim apostolorum p̄ter vigilias Johannis euangeliste philippi et Jacobi. Et filia ieiunia que ab ecclia instituta sunt. vel p̄ generali consuetudine ecclie tanquam ieiunia necesseario obsequanda approbata sunt. Ita cadunt sic sub precepto quod ea sine necessitate et legitima causa transgreditur: peccat mortaliter modis immediate per se in th̄o. expr̄medis **Vñ. i. q. vij.** Si quis omnem ecclesiasticam traditionem scriptam vel non scriptam violat: anathema sit. nullus autem in seipso mortaliter anathematizatur. Et th̄o. ubi prius dicit. Quod si quis auctoritatem legislatoris contemnit preceptum eius transgrediens ex contemptu. vel si quis transgreditur hoc modo quod impediatur finis que intendit legislator. tunc peccat mortaliter. Si autem aliquis ex aliqua rationabili causa statutum non fuerit. p̄cipue in eo casu in quo legislator si p̄ns esset decerneret non esse seruandum: talis non peccat mortaliter. Et in scripto super. **iii. di. xv. dic.** Intencio legislatoris obuiat. qui ex contemptu vel sine aliqua rationabili causa ordinationem non seruat

Capitulum**Septimum**

Si autem in aliquo casu ordinationem non fuerit in quo probabiliter credi potest si legislator adesset eum obligari non velit: talis non est reputandus transgressor precepti. et ideo non est necessarium quod quicumque aliquo die ab ecclia institutum ieiunium obmittit quod mortaliter peccet. Potest enim hoc aliquando omnino sine peccato contingere. Aliquando autem sine mortali cum veniali. quod intellige quando ratio rationalis causa subest. Aliquando autem cum mortali a hoc sunt diuersas occasiones quibus homo ducitur ad ieiunium frangendum. **h̄c th̄o.** Concordat per. de palm. **iii. di. xv. dicitur.** Ieiunium ecclesie cadit sub iure positio. **Vñ.** eius transgressio sine causa est peccatum mortale. ut in adam. et olim. **Aia** que se non afflixerit vicem. **Exo. xii.** abstinendo a fermentato. prohibet de populo suo. Quando autem fractio est cum causa non ex toto sufficiens: est veniale ut de hijs qui legunt matutinam in completo. Quandoque simpliciter nulla culpa est ut in necessitate. **Quo** modo autem ieiunare teneamur notandum sunt eundem quod ieiunium tripliciter potest solui. Primo quando quis comedendo etiam semel. per totam mensam irascitur male. et gulose comedit per totum vel huiusmodi facit quod est contra virtutem temperantie. Secundo quando quis

Sextum**Preceptum**

etiam semel comedere non conti-
nue. s; in pte excedit peccato ut
in fine gulose comedere. vel in
pte irascendo. et pro tanto solum
pdit ieiunium. non pro toto.
Tercio qui die qua ieiunant cir-
cstantias necessarias violant
Ieiunium enim d; fieri cu septē cir-
cstantijs **Primo** ut q; die ie-
iunabili vltra semel non come-
dat ea q; alias māducacō so-
let cōpleri. **An** aut peccet toci-
ens quis mōrlit. quotiens die
ieiunabili pluries q; semel co-
medit sine racōnabili cā. **Qui**
dā dicūt q; sic. **Alij** q; non **Tu**
tū tene s; in aug; certum a di-
mitte incertū. **Hoc** tū certum
ē s; in vtroz q; opimōez q; pec-
catum ex pluralitate comestio-
nū ampli; pōt gruari. ut plus
pecc; q; die ieiunabili quat; co-
medit. q; q; ter ceteris pibus.
Quia stat; q; q; hora pma di-
ei comedat sic; cū modico pa-
ne et sic secūda hora. tertia. q; r-
ta et quīta. et sic quūquies ome-
dat modicū sp. **Alij** vōo come-
dat post prādiū et in cena ean-
dē cenam vsq; in crastinū pte-
lando i cibis et potibus. **Appa-**
r; q; secūd; pl; peccat q; p̄mus
q; secūd; pl; cōtra intencōnez
legislatoris facit q; prim; q;
prim; plus lasciuas corpis re-
primit quod intendit legisla-
tor q; secūdus fatiat. **Secūdo**

Capitulum**Septimū**

non deb; ieiunās horā prādiū
preuenire nōbilter sine causa
racōnabili. **Est** aut horā prādiū
in ieiunio ecclē alicubi. **Ali-**
cubi forte aliter. s; in osuetudi-
nes varias a maiorib; prela-
tis bene approbatas. **In** prīmi-
tua tamē ecclesia fuit horā no-
na diei. que est secūda hora
post meidiē. quia pro tūc s; in
plures doctores videtur p̄mo
xp̄m mortuum fuisse in cruce.
i cuius recompensam nos cru-
tiamus ieiunio. in quadagesi-
ma tam strictius videtur iei-
mū esse seruandū **Vñ** in calcedo-
neni cōsilio sic dicitur. **In** qua-
dragesima nullaten; credendi
sunt ieiunare. qui añ mandu-
cauerit q; vespertinum celebre
tur officium qd; quadagesimā
tpe post nonam dicitur. **Et** de
osec. di. i. **Volent** plures q; se
ieiunare putant in quadagesi-
ma mox ut signū audierint ad
horā nonā. māducare. q; nulla-
ten; ieiunare credēdi sūt. si añ
manducauerint q; vespertinū
celebretur officium. **Concurrē-**
dum est enim ad missas et audi-
tis missarum solemnīs: vesp-
tinis officiis. largitis elemosi-
nis: ad cibū accedēdū ē. **Si** q;
vōo a liq;ncitate strict; fue-
rit ut ad missam venire non va-
leat estimata vespertina hora
et cōpleta oracōne sua. ieiunium

Soluat hoc ibi. **A**ddit **tho. i. iij.**
 de hora ieiunij. **H**oram Ieiunij
 in comedendo nō optet stricte
 considerare. s; sufficit grossa esti
 macō sc; q; sit circa horam debi
 tā. nec multū nocet. si ex aliq;
 causa illa hora aliquātulū pre
 ueratur. vel si forte p; inimi
 tatē vel etatem v; aliquid hu
 iusmodi. tali hora comedere ce
 der; alicui i magnū grauamē
 eet cū eo de Ieiunio dispēsand;
 v; ut aliquātulū p;uenir; hora
 p; de pal. etia; dicit q; ieiunū
 frangitur notabili hore antici
 pacōe sine causa. dico nōbili
 nō de illa que vocatur spēs gu
 le. Dico etiā hora nōnā omni
 tpe. tardi; tñ d; edi in quadri
 gesima. q; in alijs ieiunijs. In
 q;dragesima ergo p; offitū
 v; spaz an hora v;spertina nō
 lic; edere. **E**x quo constat q; ho
 ra nona trāsit. sicut in alijs ie
 iunijs. post offitū enim none
 ante hora none. dū tñ cōstat
 horam sextā transisse vel eē. hoc
 p; v;cant aut doctores p;noia
 ti horam sextā meridie. **T**er cō
 fm **tho.** vbi prius in summa et
 scripto **E**ius carnū gnaliter i
 omni ieiunio phibitus ē. **R**a
 cō est. q; generaliter magis ē
 delectabilis. et ad hūorē luxu
 rie magis ceteris opatur. **C**ō
 cordant **Innoc.** et **host.** **V**nde
 etiam in sexta feria necessario ē

abstinēdū a carnib; et etiam
 in sabbato fm quorūdā osue
 tudines. In quadagesima ve
 ro int; dicuntur vniuersalitez
 oua et omnia lacticia. In alijs
 aut ieiunijs circa hoc comeden
 da vel dimittēda diuise osuetu
 dies existūt ap; diuersos. q; s;
 quisq; obfuarē d; fm morez
 eoz inter quos conuersatur.
Vn **Jero.** loquens de ieiunio
 dicit vnaqueq; p;uitia habū
 dat in suo sēsu et p;cepta maio
 rū leges ap;licas arbitret. **S**;
 nunq; dieb; ieiunioz potest
 q; de castore comedere. **R**nd;
willh. i. rōnali. p. vi. ca. de dñi
ca. iij. aduēt. **C**ū q;dam pisces
 sint habētes ex vna pte fo; mā
 q; drupedis aialis. et ex altera
 piscis. ut bimet. In ieiunijs pos
 sunt comedi ex pte qua piscis
 ex alia vero minime hoc iile. tñ
 di. iij. demq; d; sic de ieiunio
 nequaq; sūptuosa hora marina
 rū beluaz idest mōstruoz et
 cet; ouiuia p;par;. **Q**uarto cir
 ca v;fūstoz ciboz q; alias cōi
 ter non sumūtur ut electuaio
 rū et sp̄rum. sic q; se d; habere
 ut si modicū sumat: non tñ i
 hoc deb; exorbitare. vic; q; q;
 rat solū delectacōem in eis. vel
 multū sumat. **V**n fm **tho. in**
.iij. sūp cō electuarioz modi
ca etiā ad delectacōem ieiunij
um ecclie non soluit. q;uis hō

possit totalit̄ vel in pte ex hoc
meritū ieiunij p dē vel ec̄. mōz
lit̄ peccare si sit immod̄. āta libi
dō. non tñ est trāsgressor p̄ce
pti eccl̄e. nisi in fraude; sumerz.
Aut si eis quasi alijs cibis vtere
tur ad famē extinguentā; Per
electuaria ei ut i hūma die. non
solvit̄ ieiunū. sic nec p alias
medicinas. nisi quis in fraude
electuaria fumat i magna quā
titate per modū cibi. Quinto i
potu non d; quis exorbitat̄.
Alā ut pe. de pa. dicit in. iiii.
Et t̄ho. in. iiii. potus etiā an̄ 7
post nō solvit ieiunū. n̄ i frau
dē fiat. Qñ aut̄ d; q̄ potus nec
an̄ nec pt̄ solvit; illd̄ intelligo
dicit p̄. qñ nō cōficitur ex illis
q̄ cōfueuerūt sumi in cibū. ut po
tus ceruise. Qñ aut̄ potus cōfi
citur ex illis q̄ cōfueuerūt sumi
in cibū ut amigdalatū brodiū
a h̄mōi q̄ etiā an̄ in cibū sumū
tur secus forte ē ut in purreta
h̄c ille. 7 alb. li. de quatuor co
euis tenet q̄ potus ante pradi
um sūptus solvit ieiunium In
nocent̄. ten; q̄ non. pp̄ cōsue
tudinē. pe. de pa. vbi prius ad
dit. Si quis nō pp̄ famē vel
voluptate; s; timore ne defice
r; pre inamitate sic? aut purre
tam aut aliquid huiusmōi p̄
libaret p modū medicine: sic
non est fractū ieiunū **Dex**
to debet ieiunās locum 7 terrā

considerare i qua forte vult ie
iunium soluere Vnde dicit pe.
de pa. vbi prius. Si cōsuetudo
est in aliqua dyocesi q̄ ieiue
tur certo die: illi de dyocesi te
nentur ieiunāe sic 7 tenentur
si ep̄s iudicet. **Racō** quia cōsue
tudo racōnabilis 7 p̄scripta ob
ligat. di. xii. c. illa. Et h̄c intel
ligo. quo ad indigenas. nō au
tē sic faciūt cōsuetudiez ribaldi
a malicie; plures sint numero
qui nec cetera ieiunia obfuāt.
q̄ non est cōsuetudo racōe ob
tēta sed corruptela **Aliene** gene
vō si vniūt animo inhabitā
diligatur ec̄. ieiunio cōsuetudi
naio sicut a scripto **h̄c pe.** Si
autē solū trāseūt p terrā: tunssi
mū ess; ut fuaret ieiunia terre
pp̄. a aliene. Et h̄m p̄statum
doctoz; tenetur fuare ieiunia
pp̄rie fr̄e in alienis locis. Et si
ieiunia cōsuetudinaria aliene
terre quā p̄trāseūt ieiunare nō
lūt: tñ tenentur nō scādalisae
bis comedendo. vñ publicā nō
d̄ h̄t bis comedere. **1. cor.**
.viii. Si esca scādalisat fr̄em
meū dicit ap̄s. nō māducabo
carnes in eternum: Ad illd̄ est
illd̄ qd̄ habet. di. xii. Illa vbi
Aug. interrogauit p matre be
atum **Amb̄.** Qui Respondit
Cum romam x̄io sabbato ie
iuno. cum mediolanū sum. nō
ieiuno. Sic a tu ad quācūq;

Sextum**Preceptum**

eciam vneris. ei? more serua
 ficuiq; non vis ee scandalum
 nec queq; tibi. ex q; fut verfus
 Cu fueris rome romano viu
 to more. Cu fueis alibi vnuo
 ficut ibi. **S**eptimo deb; a icu
 nante inspiciatps **N**a fm **tho.**
 in fuma: die dnica ieiunare no
 couent q; dies est leticie **V**n
 fi quis tuc ieiunaz: con ofue
 tudinem populi xpiani facer;
 q; p lege fm **Aug?** habeda e
Addit bonauen. li. de euangeli
 ca perfectioe. nisi valitudo ali
 ud requirat. vel familiais infti
 ctus fpu fanchi aliud requiat
 p. p. a. **7** **tho.** dicunt. q; etiam in
 fefto natiuitatis dni quis ieiu
 nare pot ut pat; in multis reli
 gionib;. **E**t qui vullent pl9
 tunc tenentur. **Q**ue dicta funt
 de Ieiunio i aliena terra fuado
 etiam intelligeda fut de abfti
 nentia a carnib; vel lactinijs
 ne fca dalifet q; **D**n extra de
 obf. **I**e. ca. **E**xplicai. dz q; in fe
 fto natiuitatis xpi fi i fexta fe
 ria venit a carnibus abftinere
 tenetur qui ad hoc obligat
 wto vel regulari obferuacia.
Et q; etiam hij no funt rephe
 dendi q; pro tunc ob deuo coez
 vluerint abftinere

Capitulum Octauum.

Sed adhuc queit q; te
 neatuz ieiunae 7 qua
 do in ieiunio dispesa

Capitulum**Octauum**

ri possit. a q; **U**bi non du a
 fm dur. **tho.** 7 **pe.** de pal. q; nul
 lus auctoritate sua dz; soluere
 ieiuniu. q; null9 est iudex i sua
 ca. si como de pot habere recur
 sum ad superior em fuu. **E**t fm
 hosti. no sufficit licentia simpli
 cis sacerdotis. si pot hri episco
 pus. **A**lias si non pot omode
 habei epus: pot curatus dispē
 sare. **T**n i summa **tho.** addit.
In talibus recurrendu est ad
 supiois dispensacoem nisi for
 te vbi ita cofuetum e q; ex hoc
 ipo q; plati dissimulat annue
 re videtur. **S**ut aut qnq; b
 cause principales raconabiles
 a legitime apte quas pot q; s
 dispensare in ieiunio vel in pre
 ueniendo hora. vel i comededo
 aliu cibum q; ieiunates forte
 p tunc comedat. **E**t sunt **E**tas
 infirmitas. necessitas. labor. a
 ministeriu. **P**rima ca est **E**tas.
Unde fm **tho.** vsq; ad finem
 xxi. anni non tenetur ieiunae
 iuuenes q; idiget ut pluzimu
 ante illud tps de nut mēto. du
 plici de ca vic; ut nutriantur
 7 eia ut crescāt. **T**amen infra
 predictu tps decens est ut ad
 aliquā abftinētia se exerceant
 plus a min? fm modū fue eta
 tis **S**ed q; qto ad terminu p
 dictum appropiquatur: tnto
 virt9 nature magis roboratur
 a augmentum tardis pcedit.

cū in p̄mis quīq; annis pueiat
 puer ad medietatē augmenti:
 ut p̄hs dic̄. **I**ō fm̄ q; maḡ ap
 propinquāt ad p̄dictū t̄m̄nū
 sūt eis ieiūnia magis ōmensu
 randa dicit th̄o. **I**dem creditur
 tenendū de senibus valde p̄p̄
 debilitatem virtutis digestiue
 si tanta sit q; nullo modo p̄nt
 digerere tantū cibū vna dige
 stione. q̄ntus sufficeret ad cōb
 uacōnem nature. plurū etiam
 terrarum consuetudo hab; q; i
 ieiunijs p̄fatis usq; ad septē m̄
 um. pueris datur oua et lactici
 ma. dicit quidā doctoz. **S**ecū
 da causa est infirmitas vel debi
 litas. q; aut dicit de c̄etal. debi
 libus et infirmis non p̄iudicet̄
 dicit p̄. pal. i. iij. **I**ntelligitur
 non ip̄o iure. s; dispensatiue. vñ
 non dicit q; tales non ligētur
 s; q; eis non p̄iudicetur. **D**e
 lict aut esse euīdēs infirmitas.
Vñ etiam canones p̄mittunt
 necessitate exigēte cū infirmis i
 esu carniū dispensaē. ext̄ de
 obf. ieiū. **C**ōsiliū **E**t videtur q;
 etiā debiles qui nō p̄nt tātum
 comedere vna vice q; natuā cō
 suet̄: nō teneātur strictē diu
 saltem ieiūmare eadē racōe qua
 supra de etate dictū est. **I**ste ca
 sus or̄igit. s; in paucōrib; pro
 quāta aut infirmitate vel debili
 tate solū possit ieiūnium ab i
 firmis vel debilib; arbitrio lo

m̄ viri potius limitandū est. q; p̄
 p̄ aliquā doctrinam generalem
 ut dicunt doctoz. de mulierib;
 p̄gnatib; et nutricib;. si timea
 tur probabiliter de piculo ea
 rum si ieiunauerint. de fetu in
 vtero. vel de puero. ad v̄xā: nō
 solum p̄nt: s; etiam tenētur sol
 uere ieiūniū. **T**ercia causa
 est euīdēs necessitas penurie ni
 mie. que p̄t esse duplex. **V**na
 magne paupertatis. ut quando
 aliquis cogitur hostiatim mē
 dicare. et nō p̄t habere tantū
 de cibo q; sufficiat pro vna refe
 ctione ille p̄t plures comedere
Alias si potest habere simul sa
 tis pro vna refectōne: tenetur
 ieiūnare. **C**oncord. th̄o. i. scrip.
 et in summa. **E**t addit q; qñ q;
 p̄pter p̄cedentem mediam ita
 debilitatus eēt q; ieiūniū susti
 nere nō p̄t: eē excusatur. **A**lia
 penuria poss; esse ex magna ca
 ristia. ut si in. xl. vel i p̄fatis ie
 iunijs null; ali; cib; h̄ri possit
 nisi carnes. vel in exercitu vel a
 lias. si nō poss; simul h̄re cibū
 sufficiētē. s; solum successiue
 et interpolati. **I**n talib; casib; plu
 ries comedēs vel carnes edēs a
 p̄cō mōrli excusaētur. **Q**ui tñ
 sufficiētā carniū h̄ret. i. tali ca
 su fm̄ q̄sdā teneretur ieiūnare
 sc; tñ semel comedēdo. **Q**uā
 ta causa est labor necessarius
 et pius quem homo vsq; ad

aliud tēpus differre non pōt
 a quē cogitur cum magna fa-
 tigatione otinuare. In tali labōre
 nō tenentur ad dicta ieiūnia
 maxime q̄ nō sūt ita fortes q̄
 simul possent laborare ⁊ ieiū-
 nare. Ex quo patz q̄d teneāt
 p̄regnātes. itinerātes. laborā-
 tes in vineis. agris. ⁊ artibus
 mechāicis. **Vñ in iiii. di. th.**
Si sit talis p̄grinacō q̄ possz
sine incomodo differri: debet
p̄grinacōez homo differre si
simul cū ea non pōt ieiunare.
Si aut p̄grinacōe comode dif-
ferrī non pōt. vel qz temp⁹ iei-
uniū hominē in via p̄occupat
vel qz dies festus alicubi immi-
net ad quē ex deuocōne homo
p̄gere cupit. vel qz mora in pi-
tentia piculū hz. spūale vel cor-
porale pōt fm dispensacōez sui
superioris omnib⁹ p̄dictis p̄sa-
tis p̄grinacōe ieiūniū soluere
hoc tñ intelligitur de hīs q̄ la-
toze itineris adeo affligūtur.
q̄ simul cū ieiūnio itinerare nō
pōt. nec obstat qz p̄ceptū dēt
ipomī cōsilio. qz intencō hui⁹
modi p̄ceptum dantis non ē
alias p̄as ⁊ magis necessari-
as causas excludere: nec inten-
cō maioris lucri nō necessarij
laborātes corporalit̄ eos a p̄ccō
excusat si ieiūniū frangūt: nec
illi itēz a p̄ccō immunes sunt
q̄ oparios cōducere nolunt n̄

tali pacto ut ieiūniū soluant n̄
 forte causa sit necēa q̄ festina
 cōnem opis p̄ quo laboratur
 exposcat. **lx. th.** **Quāt a cā**
p̄ueniendi cibum ē ministeriū
vnde seruientes nobilib⁹ diu
mēsam p̄tralxētib⁹. si ex causa
necēa p̄ueniāt aliquātulū ho-
rā comedendi comedēdo ex to-
to vel si p̄libāt modicū ne defi-
tiāt ī uiuendo. ⁊ hoc fatiāt posi-
tis iā mēsis vel parz añ. Ita qz
pp̄t cōtinuacōem t̄pis totum
debeat reputari vna mēsa: nō
credūt quidā doctores qz p̄c-
cēt. Sicut nec p̄c cēt hui⁹ozes
mediocriū p̄sonaz q̄ surgunt
de mēsa dñoz suozū ut vadāt
ad portandum vinum. vel ut
portēt eximia ⁊ reuertētes ite-
rum comedūt. de regulaib⁹ q̄
debent legere ad mēsam ī refe-
ctorio idem dicend⁹. sicut de hui⁹
tozib⁹ nobiliū. dūmodo hoc
licētati faciunt. **Quo ad ter-**
tium principale nōnd⁹ qz mul-
ta virtus abstīnēdi est ī hoīe
quā paucissimi expiuntur nisi
corp⁹ suū exerceāt ieiūnijs ab-
stīnēcijs ⁊ similib⁹ qd p̄z p̄rio
in abstīnēcijs p̄hoz pagano-
rū. Nā ut legitur in vitisphi-
losophoz de socrate. Socrate
tes tā t̄patus fuit ī victu. ut fe-
re p̄z oēm etatē suā ī firmitate
caruerit. ⁊ ī peste q̄ at̄enas va-
stauit illesus trāsiēt. Itē cum

Septimum Preceptum

de rapina holocaustū offert q̄
vel aboz nimia egestate. vel
māducādi vel somni penuria i
moderate corp⁹ affligit. Ter
cio si sit t̄nta abstīnētia q̄ hō
ab opibus vtiliorib⁹ impedia
tur q̄uis ad ea ex necessitate
non teneatur: indiscretū est ie
iumiū a si nō sit illicitū. Vnde
Iero. dic̄. Rōnabilis homo dig
nitatem amittit qui ieiunium
caritati. vel vigiliis sensus ite
gritati prefert. Queritur. iij.
an ieiunia possint redimi p̄ pe
cunia. vel alio mō. R. fm Inno
c. q̄ triplex est Ieiunium. vnum
ab ecclia mādatū. de quo sup̄ a
hoc non pōt redimi. nisi eā vel
necessitas in ieiunante sub sit
Alia ieiunia sūt volūtaria idest
vōtia. et talia sine causa que in
ieiunāte sub sit dūmō alias sit
vtilē redimi p̄nt. auctoritate
sup̄ioris. Tercō sūt ieiunia i pe
nitētiā iniūcta. et de istis idem
est sicut de voluntarijs.

Preceptū. vij. Capi. Primū

Modo vidēdū ē de se
ptio p̄cepto. non
faties furtū. Vbi
nō solū de q̄ phibz
furtū: s̄ rapinā. oēs ifidelē emp
cōez venditionez. laboz. et oēs
modos quibz hō voluntarie in
fert alteri damnū in rebus suis

Capitulum Primum

tpalibus. Qd̄ nōiūt Aug⁹. cū
i q̄stioibus. Exo. dixit furti no
mine itelligitur ois vsurpaco
rei aliene. nō ei rapia; pmisit.
q̄ furtū phibuit. sed apte totū
phibere voluit. Vñ cōn aua
riciā hoc mādatū traditur de
q̄ vidēda sūt tria. Primo q̄d
fit auaitia. et quale pccm. Se
cūdo q̄ detestabil' sit. Tercio
cur diuitie q̄ sunt infima bō tā
tū diligūtur ab hoie. Q̄ntū a
ad p̄mū sciēdum q̄ auaitia ca
pitur fm tho. 2. 2. q. cxviij. Du
pliciter. Vno mō est inordina
tus appetitus seu amor hñdi et
possidēdi aliena. Ex q̄ amore
mouet hō ad volēdū seu pos
sidēdū aliena i debite. vic; sur
ripiedo ea aut retinēdo Et sic
auaitia oppōitur iustitie Et sic
accipitur Ezech. xxiij. p̄ncipes
ei⁹ i medio ei⁹ q̄si lupi rapiētes
p̄dā Alio modo accipitur aua
ritia put ē iordinatus amor et
appetitus ad diuitias pprias
ut cū q̄s nimis amat res vtilē
exteriōres. et p̄t hoc nimis desi
deat eas acq̄rere. Aut nimis cō
plac; i nā possessis. et idō nimis
retin; eas. q̄uis nō vult rape
ā retinē aliena Et sic oppōitur
liberalitati. que modeatur hu
iūsmōi affectioēs circa pprias
diuitias. hoc auaritia semp est
pccm. Vñ lxxv. vlti. 82. Vñ
mores idest vita sine auaitia